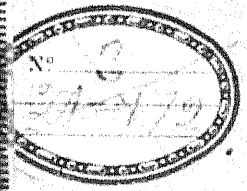
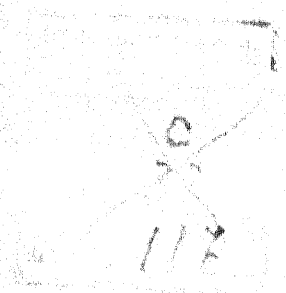

1. 2. 11714502

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15

HOSPITAL NEAL
PRINCE EDWARD ISLAND
117

Del Collegio de la Comp^o de H^o de Granada

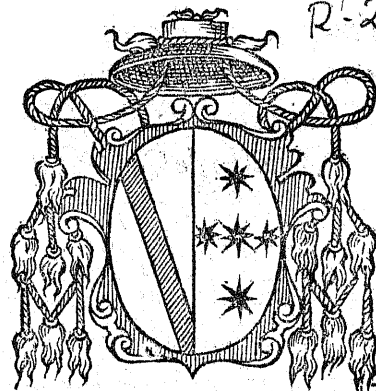
ACTIONES

CONCILII PROVIN- CIALIS TOLETANI,

in eiusdem vrbis templo Cathedralis eccle-
siæ assumptioni Deiparæ Virginis Mariæ cō
secrato celebratæ, sub sanctissimis Dominis
nostris Pio quatro, & Pio quinto : regnante
inuictissimo rege nostro Philippo secundo:
præsidente Domino Christophoro Rogio
de Sandoual, Episcopo Cordubensi.

Ba
A)

R-23.023

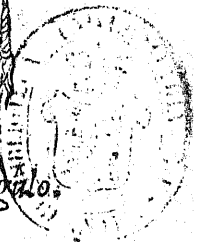

COMPLVTI.

Excudebat Andreas de Angulo.

1 5 6 6.

Vendense en casa de Blas de Robles Librero.

Don Philipe por la gracia de Dios Rey de Castilla, de Leõ, de Aragón, de las dos Sicilias, de Ierusalẽ, de Navarra, de Granada, de Toledo, de Valẽcia, de Galizia, de Mallorcias, de Sevilla, de Cerdeña, de Cordoua, de Corcega, & Murcia, de Iaẽ, de los Algarbes, de Algezira, de Gibraltar, Cõde de Flandes, y de Tirol, &c. Por quanto por parte de vos el Reuerẽdo in Christo padre don Christoual de Rojas, Obispo de Cordoua del nuestro Consejo presidẽte que fuistes del santo Concilio prouincial que se celebrò en la ciudad de Toledo, nos fue fecha relacion quel dicho Concilio se auia celebrado publicado y fenescido en este presente año de sesenta y seys, y paraque del se pudiesse tener mejor noticia era necessario que se imprimiesse suplicandonos vos die

femos licẽcia para ello, o como la nuestra merced fuesse. Lo qual visto por los del nuestro Consejo, y los decretos del dicho Concilio, fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra carta en la dicha razon y nos tuuimos lo por bien, y por la presente damos licencia y facultad a qualquier impressor de estos nuestros reynos paraque pueda imprimir el dicho Concilio sin que por ello caigan ni incurran en pena alguna, y mandamos que despues de impresso no se pueda vender ni venda el dicho libro sin que primero se traiga al nuestro Consejo juntamente con el Original que en el fue visto: que va rubricado en cada plana y firmado al fin del & Domingo de Cauala nuestro Escriuano de camara delos que residen en el nuestro consejo paraque se vea si la dicha impressiõ està conforme al Original, so pena de caer & incurrir

en las penas contenidas en la Pragmatica y Leyes de nuestros reynos, y no fagades ende al so pena dela nuestra merced y de veinte mil marauedis para la nuestra camara, dada en Madrid a ocho dias del mes de Abril de mil y quinientos y se-senta y seys años.

El Licenciado Diego Despinosa. El Li-cenciado Morillas. Doctor Suarez de Toledo. El Doctor Gaspar de Quiro-ga. Doctor Castejon.

Domingo de Cauala Escriuano de camara de su Magestad lo fize escreuir por su mandado con acuerdo delos de su Consejo ..

Registrada Martin de Vergara.
Martin de Vergara por Chanchiller.

Conferido conel original por do se mádo imprimir esta bien y fielmente impresso, sin erratas sino vna en la foja. 4 o. linea antepe-nultima do dize deputa diga deputata.

INDEX E O- RVM, QVAE IN HAC

Sancta Synodo Toletana sta-
tuta fuerunt.

*

Archium publicum habeant
Episcopi, in quo scripturae ad
Episcopalem dignitatem pertinen-
tes, reponantur. 44.

Archiuo Episcopali nulla originalis
scriptura amoueat. ibidem.

Archium Episcopale ubi consti-
tuendum. ibidem.

Archii Episcopalis duę sint cla-
ues in sede vacante. 45.

Archium hoc ab Episcopo corā
notario & testibus, quolibet biēnio
visitetur. ibidem.

* 3

Index.

Archium publicum sit etiam, in qualibet cathedrali aut collegiata ecclesia, in quo scripturæ ad eam pertinentes custodiantur. 46.

Archii huius duæ sint clauæ. ib.

Archium hoc quolibet biennio visitetur. ibi.

B

Baptismus sine sacrilegio reiterari non posse. 12.

Beneficium qui resignauerit, & partem fructuum acceperit absque apostolicæ sedis permissione, de simoniaca pactione sit suspectus. 42.

Beneficia quæcunque obtinentes in ecclesijs parochialibus, teneantur coadiuuare presbyteros parochiales in audiendis subditorum confessionibus. 67.

C

Index.

Canonici qui dum diuina officia dicuntur deambulant, aut cum alijs colloquuntur, quomodo puniendi. 58.

Canonici ad examinandas rationes reddituum, vel ecclesiæ, vel capituli deputati, quo tempore huic muneris vacare debeant. 60.

Canonicatum & præbendarum dimidia saltem pars ordinem sacerdotij, altera verò diaconatus & subdiaconatus in posterum annexum habeat. 55.

Canonici, & præbendas obtinentes in choro & capitulo quo pacto sedere debeant. 56.

Canonici, & dignitates habentes, ministri etiam ecclesiæ, certis quibusdam anni diebus, sacrum Eucharistiæ Sacramentum sumere teneantur. 50.

Index.

Canonici, & reliqui qui in hac re sanctæ synodi iussis non obtemperauerint, qua pœna sint multandi, ibidem.

Canonicatum saltem pars dimidia, magistris vel doctoribus, aut licentiatis in theologia, vel iure canonico conferatur. 41.

Canonicatus qui semel iuxta præscriptum modum fuerint collati, non aliter in posterum alijs conferantur. ibid.

Canonicatus qui primò vacauerit, doctori vel magistro, vel licentiatò in sacra theologia, qui sacram scripturam sit interpretaturus, conferatur. 40.

Canonicus qui magistralem præbendam obtinet, quando in ecclesia cathedrali concionari teneatur. 42.

Index.

Canonicus magistralis qua pœna afficiendus, si diebus constitutis nõ concionetur. ibi.

Canonici, & qui dignitates & præbendas obtinent, in cathedrali ecclesia ad maiorem missam concionantem audire teneantur. ibi.

Canonici ad residendum cogantur. 42.

Capitulum non possit illi ecclesie negotia committere, aut quicquam donare, qui ab ordinario sit in exilium missus, vel suspensione ab officio vel beneficio punitus, quo tempore exulat aut priuatur. 66.

Capitulũ quomodo, & qua in causa possit sic exulanti subuenire, aut illi ecclesie negotia committere. ibidem.

Capitulum non possit aliquibus

de capitulo, quos ordinarius excō-
municauerit, quicquam ex rediti-
bus quouis quęsito colore remitte-
re aut donare. 66.

Capitulorum conuentus bis tātum
inqualibet hebdomada à canonicis
fiant. 60.

Capitulo expellantur, dum conuē-
tus fiunt, qui vel iure vel consuetu-
dine, in eo vocē non habent. ib.

Chorum qui ingredi possint, dum
diuina officia celebrantur. 61. 62.

Chorę intra ecclesiam ne ducan-
tur, dum diuina officia dicun-
tur. 3E.

Christum reliquisse potestatem in
ecclesia indulgentias conferendi.

13.

Clerici, & illi qui beneficium eccle-
siasticum obtinent, nequaquam

esse possint laicorum œconomi, ac
secularium rerum dispensatores.

64.

Clerici non possint esse procurato-
res in foro ciuili. ibi.

Clerici non possint secum illegiti-
mos filios domi habere. 65.

Clerici nec manu, nec secum equi-
tando eodem iumento, fœminas
possint ducere. 33.

Clerici illa seruent in mensa & su-
pellectili, quę Episcopis præcipiū-
tur. ibi.

Clericorum bona qui intestati mo-
riuntur, in quos vsus sint erogan-
da. 29.

Clerici qui nocturnas peruigilatio-
nes permiserint, qua pœna sint affi-
ciendi. 30.

Collatio dignitatum & canonica-

Index.

tuum, ab his tantum fiat, à quibus
antea solebat. 41.

Collatio cuiuscunque parrochialis
ecclesię irrita sit & inanis, si contra
Tridentini & huius concilij decre-
tum fiat. 34.

Concionatores quo pacto suū mu-
nus debeant exercere. 47.

Confirmationem sine sacrilegio rei-
terari non posse. 12.

Confitens non satisfacit præcepto
ecclesię, si ab alio quàm à suo parro-
cho, aut de eius licentia, die ab ec-
clesia statuto sacram eucharistiam
sumit. 68.

D

Decretum sanctę synodi Tridenti-
næ de celebrandis concilijs provin-
cialibus. 8.

Dignitates omnes in ecclesijs cathe-

Index.

dralibus & collegiatis insignibus,
quibus conferendæ. 40.

Dignitates obtinentes simul cum
præbendis, quę perpetuò non sint
ipsis dignitatibus vnite, qua vlteri⁹
obligatione teneantur. 57.

Distributiones tertię partis fructuū
inter eos qui diuinis officijs inter
fuerunt diuidendæ, quo pacto fieri
debeant. 54.

E

Ecclesię parrochiales quę parro-
chianis aliò migrantibus deserun-
tur, ex quibus redditibus cum opus
fuerit, sint reficiendę. 63.

Ecclesiarum parrochialium fabri-
cis, quando eis nulla decimarum
pars dari solet, neque alij sunt de-
putati annui redditus, quo pacto cõ-
sulendum sit. ibi.

Index.

Ecclesiæ opportunis locis erigan-
tur, cùm omnes parrochiani pro-
pter habitationum distantiam, cõ-
modè ad eas accedere nõ possũt. 38.
Ecclesiarum prædictarum erectio,
cuius expensis sit facienda. ibi.
Ecclesiam romanam omnium ec-
clesiarum matrem. 13.
Episcopi quos admittere debêt ad
primam tonsuram. 46.
Episcopi curent cum consilio capi-
tuli, vt in posterum quis ordo cuiq;
canonicatui ac præbendę sit an-
nexus, certã sit lege constitutũ. 55.
Episcopi saltẽ quolibet mense, car-
ceres & reos ibi detentos per se ip-
sos visitare teneantur. 17.
Episcopatus electio ficta & pueril-
lis, quæ certis anni solennitatibus
fiebat, in posterum fieri nõ permit-

Index.

tatur. 31.
Episcopi per edictum eos omnes
vocare tenentur, qui ad parrochia-
lium ecclesiarum administrationẽ
promoueri velint. 33.
Episcopi admonentur, vt decretũ
tridentinę synodi de residendo, in-
uiolatè seruent. 17.
Episcopi residentię rationem apud
prouincialem synodum sunt reddi-
turi. ibi.
Episcopi dent operam, vt eorum fa-
muli & domestici, diebus natiuita-
tis, resurrectionis, pentecostes, & as-
sumptionis virginis Marię, præmis-
sa peccatorum confessione, sacram-
eucharistiam sumant. 21.
Episcopi librum habeant, in quo
& omnes parrochiales ecclesię pro-
pria cuiusque diocesis, earumque

Index.

rectores nominatim scribātur. 22.
Episcopi habeant librum alium, in
quo contineatur cuiusq; diœcesis
visitatio, quę per ipsos aut ipsorum
visitatores facta fuerit. ib.
Episcopi synodum diœcesanā quo
libet anno cogant. 22.
Episcopi, & eorum visitatores, quo
tempore visitandi munus obeunt,
nihil præter id quod ratione visita-
tionis ipsis debetur, accipiant. 23.
Episcopi ne extra sedem cathedra-
lis ecclesię locum aliquem diœce-
sis ad continuè habitandum eli-
gant. 18.
Episcopi, in cathedralium eccle-
siarum visitatione, dent operam,
vt ipsarum ecclesiarum statuta in
vnum volumen redigantur: & sal-
tem

Index.

Ius optionũ illegitimum maneat & ser-
uetur. 41.
Iudex ordinarius, vel delegatus vni-
uersalis appellationum, quis esse nõ
possit. 60.
Laici, dum diuina officia dicuntur,
intra cancellos chori non admittā-
tur. 61.
Laici qui ecclesiastici sunt, & hone-
sto ac decenti vestitu vtuntur, cho-
rum ingredi possint. ibi.
Laici cuius sortis esse debeant, vt in
tra chorum admittantur. 62.
Laicus qui contempto hoc decreto
chorum ingredi velit, ipso iure sit
excommunicatus. ibid.
Lectores sacrę scripturę in eccle-
sijs cathedralibus aut collegiatis,
quo pacto se gerere debeant in suo

munere explendo. *cap. de officio* 39.
 Licentia quomodo danda, ut studiorum gratia non resideant, quia alio qui tenentur residere. *lib. de officio* 68.
 Ludi Theatrales qui in ecclesia festo innocentium die edi solebant, deinceps nefiant. *lib. de officio* 31.
 Ludi & spectacula quae permittenda. *lib. de officio* 32.

lib. de officio 32. **M**inistris altaris specialis quaedam portio gradus habitatione, distribuitur. *lib. de officio* 56.
 Monialis, nisi iusta de causa, monasterij claustra non exeat. *lib. de officio* 70.
 Monialium claustra nullus ingrediatur, nisi cum licentia superioris, quam in casibus tantum necessarijs dare potest. *lib. de officio* 71.
 Multae canonicis signandae, ob intermissam confessionem diebus ab

hac sancta synodo statutis, quis curam habere debeat. *lib. de officio* 51.
 Musicorum moduli & cantus quo pacto in choro temperandi sunt, in recitatione psalmorum, & aliarum rerum quae inibi cantantur. *lib. de officio* 59.
Notariorum numerus quis esse debeat, & in metropolitano & in alijs tribunalibus. *lib. de officio* 27.
 Notarius ad visitationem, specialis ab episcopo deputetur. *lib. de officio* 29.

O

Officia notariorum ecclesiasticorum, fiscalis, publici exequutoris, & aliorum, nequaquam vendantur, nec locentur. *lib. de officio* 26.
 Officia praedicta gratis detur ijs, qui sint idonei ad ea exercenda. *lib. de officio* 27.
 Ordinarij presbyteros parochiales, qui a suis ecclesijs abfuerint, per

Index.

edictum vocent. 36.
Ordinarij, qui negligentes fuerint
in cogendis parrochialibus presby-
teris ad residendum, multę synodi
prouincialis sint obnoxij. 37.
Ordinarij eos omnes, qui dignita-
tes, personatus, officia, canonica-
tus, & prebendas obtinent in eccle-
sijs cathedralibus & collegiatis, resi-
dere cogant. 42.
Ordinem sine sacrilegio reiterari
non posse. 12.

P

Parrochi omnes, & qui predicandi
munus exercent, quo pacto se ge-
rere debent in concionando. 47.
Parrochiarum rectores vbi conti-
nuã habitationẽ sint habituri. 37.
Pecunię pro aperiendis sepulturis
numerate, in quos vsus sint confe-

Index.

tem quot annis stato tempore in ca-
pitulo legantur. 23.
Episcopi per se ipsos vel per alios,
proprias dioceses visitent. 18.
Episcopi eos domi habeant & alãt,
qui pbatissimis sint moribus. 19.
Episcopi per se ipsos, saltem tribus
mensibus cõtinuis, aut interruptis,
quolibet anno dioceseos partem vi-
sitent. 18.
Episcoporum supellex sit modera-
ta. 20.
Episcopi non debent, magnifico &
penè regio apparatu hospites exci-
pere. ibidem.
Episcoporum mensa qualis. 21.
Episcoporum mensis quot fercula
apponenda. ibidem.
Episcopi, quos in his rebus excessif-
se constiterit, pecuniaria multa à sy-

Index.

nodo prouinciali puniantur. ibi.
Episcopus in dicecesana Synodo,
nominare teneatur examinatores
eorum, qui ad parrochiales eccle-
sias student promoueri. 35.
Examinatores ad prædictum mu-
nus qui, & quãdo nominãdi. 34.
Examinatoribus quæ merces pro la-
bore reddenda sit. 35.

F

Fiscalis, si aliquem temerè accusaf-
se constiterit, quo pacto punien-
dus. 26.
Fiscales qui creandi sint. 25.
Fœminæ, quæ puellas docent quæ
eas scire oportet, eis quolibet die
Christianã doctrinam summam
tradant. 67.
Fœminæ cuiuscunque cõditionis,
his horis quib⁹ clerici in choro præ-

Index.

sententes esse debent, intra chorum nõ
admittantur. 62.
Fructuum & redituum ad dignita-
tes, canonicatus, personatus, por-
tiones, & officia pertinentiũ, tertia
pars separetur ab Episcopo. 53.
Fructus pars, quam absens parro-
chus sibi acquirere non potest, cui
tradenda. 37.

G

Giennensis diœcesis ea seruet om-
nia in nominatione presbyterorũ
parrochialium, quæ decernit Sy-
nodus Tridentina. 35.

H

Hereses à sacris canonibus, & gene-
ralibus Conciljs damnatas, præfer-
tim ab hac synodo Tridentina, de-
testatur & anathematizat hæc Sy-
nodus. 35.

Index.

Horis canonicis & diuinis officijs,
quo pacto debeant interesse digni-
tates, canonicatus, & præbendas ob-
tinentes. 57.

I

Imagines Christi, Deiparæ Virgi-
nis, & sanctorum habendas, & ve-
nerandas esse. 13.

Inquisitio agatur de eorum mori-
bus & vita, quibus legendi munus
in ecclesijs cathedralibus deferen-
dum est, priusquam eligantur. 40.

Inquisitores deligendi ex singu-
lis diocæsis ad inuestigandum
quæ correctione egent, coram epi-
scopo suæ diocæsis iureiurando ob-
stringantur. 73.

Inquisitores isti, à quibus expensas
debeant exigere, ad id munus exer-
cendum. *ibid.*

Index.

Scripturam sacram, iuxta sensum
quæ tenuit & tenet sancta mater ec-
clesia, amplectitur hæc synod^o. 11.

Seminaria erigant Episcopi, habita-
tamen ratione tridentini decreti, &
locorum commoditatis. 72.

Spektacula & ludi quicunq; intra-
ecclesiam ne fiant, dum diuina of-
ficia dicuntur. 31.

Statuta cathedralium ecclesiarum
in vnum volumen redigantur, &
saltem quotannis stato tempore in
capitulo legantur. 23.

Stipendia, quæ notarij, & alij mini-
stri ecclesiastici pro labore accipe-
re debent, episcopi in diocæsanis
synodis decernant. 27.

Synodus prouincialis deligat viros
bene moratos ex singulis diocæsi-
bus, qui diligenter inquirent de ijs

Index.

rebus quæ correctione egent, & de
ijs ipsis prouincialem synodum, &
Episcopum admoncant. 73.

T

Taurorum agitationi ne interfint
clerici, vel beneficium ecclesiasticū
obtinentes. 72.

Traditiones apostolicas, & ecclesia-
sticas obseruationes, & constitutio-
nes sancta hæc synodus admittit &
recipit. 71.

V

Vicarij, prouisores, visitatores, & re-
liqui ecclesiastica munia exercētes
quolibet triennio visitentur. 28.

Vicarij, et prædicti oēs, si quādo an-
te trienniū sua munera velint depo-
nere, eorū prius rationē reddāt. ib.

Vicarij perpetui vbi eligendi, & à
quo præsentandi ordinario. 35.

Index.

Visitatio ecclesiarum quomodo fa-
cienda. 19.

Visitatores ab episcopo deputati te-
neātur efficere, vt præceptores pue-
rorum illis christianam doctrinam
quolibet die sūmatim tradāt. 67.

Vota de agitandis tauris ne fiant, &
facta irrita mancant. 71.

F I N I S.

Index.

- rendæ. 29.
Personati ne incedant in sacris con-
stituti, aut beneficium ecclesiasticū
habentes. 32.
Peruigilationes, quę noctu fiunt,
nequaquam permittendas in poste-
rum. 30.
Pœnę pecuniarię à iudicibus impo-
sitę, in pios vsus accōmodentur, ar-
bitrio episcopi vel eius vicarij. 26.
Pontifici Romano verā obedientiā
spondet hæc sancta synodus. 13.
Portionem, quę celebranti com-
peteret, non is obtineat, qui per a-
lium altari inseruit. 56.
Præbenda ad legendi munus depu-
tata, cui conferenda. 39.
Præceptores puerorum, illis quolibet die doctrinam Christianam tra-
dant. 67.

Index.

Presbyteri parrochiales nō audeāt
à suarum ecclesiarum ministerio di-
scedere, nisi præmissa licentia. 36.
Presbyter parrochialis nō possit es-
se iudex ordinarius vel delegatus v-
niuersalis appellationū. 60.
Presbyteri parrochiales, perse ipsos
aut per alios ab ordinario examina-
tos, omnibus diebus festis pueros
& puellas christianam doctrinam
docere teneantur. 49.
Presbyter parrochialis, & alij qui-
cunque quibus id competit, in tra-
denda christiana doctrina, quo ca-
techismo vti debeant. 50.
Processionum distributiones qui-
bus acquirantur. 58.
Promotor fiscalis neminē apud ec-
clesiasticū iudicē deferat, nisi quē le-
gitima ac frequēs grauet infamia. 25.

Index.

Prouisores aut vicarij qui consti-
tuendi. 24.
Prouisores & vicarij, vbi de aliqua
causa cognoscunt, nihil sibi munc
ri oblatum accipiant. ibi.
Purgatorium esse, animasq; ibi de-
tentas fideiū suffragijs iuari. 12.
Reditus, ad quēdam diuina officia
ex donationibus & vltimis volun-
tatibus deputati, iuxta donatorum
aut testatorum præscriptum distri-
buantur. 33.
Ritus ecclesie approbatos & recep-
tos in sacramentorum solenni ad-
ministracione, recipit & admittit
hæc sancta synodus. 12.

S

Sacerdotes, & alij choro & altari
seruiētes qui dū diuina officia cele-

- brantur, inter se colloquuntur, quo pacto puniendi sint. 52.
 Sacerdos qui qualibet hebdomada seruire altari debeat, & diaconus intere & subdiaconus, sint ordine quodam designati. 55.
 Sacerdos qui absq; iusta causa à ministerio altaris se excusauerit, puniatur arbitrio Episcopi. 56.
 Sacramenta noue legis ad salutem humani generis à domino nostro Iesu Christo instituta, verè & propriè septem esse. 12.
 Sacramenta noue legis cõferre gratiam. ibi.
 Sanctos venerandos esse. 12.
 Sanctos pro nobis orationes deo offerre. ibi.
 Sanctorum reliquias venerandas esse. ibi.

D. CHRISTOPHORVS

Rogius de sandoual dei gratia episcopus cordubensis, sacri concilij prouincialis Toletani p̄ses, Reuerendissimis episcopis & clero huius prouincię S. in eo qui est vera salus.

Vum sator ille celestis sacerrimis doctrinis, quas à profundissimis illis paterni pectoris horreis adduxerat, agrum ecclesie sue tanquam probatis seminibus compleuisset: iamq; læta seges fidei simul cum sanctissimis moribus coniuncta longe lateq; per vniuersum orbem succresceret: hostis

Epistola.

humani generis tantam hominum felicitatem ferre non sustinens, nunquam ab ipsis ecclesia cunabulis cessauit superseminare *Zizania*: & lucem clarissimam euangelii teterrimis errorum tenebris offundere. Nempe (vt ait dominus) de naribus eius procedit fumus sicut olla succesa atq; feruentis: feruet nimirum in nostrum exitium, & habet fiduciam vt influat Iordanis in os eius. Proh dolor iam penè maiorem ecclesie partem deglutiuit, sed nūquid obliuiscetur misereri deus? aut continebit in ira sua misericordias suas? Exurge, quare obdormis domine? exurge & ne repellas in finē verum: ecce non dormitabit neq; dormiet qui custodit Israel: nemo potest eripere oues electas de manibus eius. Nam qui tam nostris quàm priscis temporibus decepti, ab vnione catholicae fidei discesserunt, licet ex nobis

Epistola.

2

prodierint, non erant ex nobis. Neque enim porta inferi praualeere vnquam poterunt aduersus ecclesiam dei, quæ supra soliditatem petre fundata oppugnari potest, corruere non potest. Et quidem nauicula Petri semper diuersis errorum fluctibus à malignis spiritibus concitatis agitata est, ita vt penè mergeretur: apostoli tamen eorumq; successores ecclesiarū prelati, semper laborauerunt in remigando: atq; spiritu sancto afflatis conuenientes, sanctissimis decretis seruauerūt. Id quod factum videmus Niceæ aduersus *Arriū*, *Constantinopoli* aduersus *Macedonium*, *Ephesi* aduersus *Nestorium*, *Chalcedone* aduersus *Eutychem*: quæ quatuor concilia generalia *Gregorius* post quatuor euāgelia se recipere est professus. Post hæc tamen aliæ generales synodi coactæ sunt, suborientibus nouis haresibus aut veteri-

Epistola.

bus resurgentibus. Extremis etiam hisce nostris temporibus singularis ille ferus Lutherus ab aquilone vnde panditur omne malum, singulari superbia turgidus, eiusque mores emulatus qui dixit, in cælum conscendam: super astra dei exaltabo solium meum: sedebo in monte testamenti, in lateribus aquilonis: diuinas humanaeque leges conculcans, sedit in cathedra pestilentis: rabidisque dentibus suis (id est doctrina mordaci atque furibunda) vineam domini sabaoth vastare contendit: & vngulam equi (id est finem mundi) adortus est, vt omnes ascensores eius in tartari voragines precipitet. Tanto opere verò serpsit virus quod euomuit, vt iusto dei iudicio propter ingentia nostra crimina permittente, bonam Christianae rei publicae partem infecerit: integraque regna & prouincia cum principibus suis,

Epistola.

3

proceribus & plebe, catholicis institutis nuntium remiserint. Quid faceret pia & sancta mater ecclesia, intuens tot filios suos ab hac fera pessima eiusque sequacibus deuoratos, inque putida viscera nefandae hæreseos traiectos? vtrique cōfugit ad solitum remedium. Conueniunt ergo pastores eius atque doctores Tridenti, videre de verbo hoc: & ecce alium spiritus lumen cælo delapsum pectora eorum tanto splendore perfudit, vt verè etiam in illis cernamus impletum, quod Dominus apostolis suis de paracleto promisit: ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quaecunque dixero vobis: illo enim suggerente atque docente profunda, scripturarum sanctarum ingressi veritatem, catholicam sanamque doctrinam tam apertè, tam dilucidè tradiderunt,

Epistola.

tam graui ter, tam fortiter demonstraerunt, vt nemo sapientia & spiritui, qui per eos locutus est, resistere valeat. Ecce enim nobis produxerunt tabulas ab ipsis quidem delatas, à dei autem digito exaratas atq; conscriptas, quibus recta fides & sancta morum norma continetur. O verè sacer conuentus, qui conuenticula satanae destruxit, atq; damnauit: ecclesiã dei pristinae pulchritudini & decori restituit: mentesq; fidelium in fide apostolica confirmauit. Nec tantum præteritis malis finem imponere est conatus, sed etiã futuris prospicere: perspectum enim habens, prauos corruptosq; mores, & pastorum negligentiam lectum hæresibus sternere, præcepit vt concilia provincialia saltẽ tertio quoq; anno celebrarentur, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controuersis componendis, alijs

Epistola.

4

que ex sacris canonibus permissis. Igitur fauente deo optimo maximo, Reuerendissimi episcopi & patres huius prouinciae, iuxta præscriptũ sancti generalis synodi, Toleti conuenientes, concilium cui nos (licet indignus) præsumimus, celebrauerunt: id etiam agente atq; curante inuictissimo & religiosissimo principe & domino nostro, Philippo Hispaniarum rege Catholico: cui tantus ardor conseruanda recta fidei, tantus amor restituendi ecclesiasticas leges insedit, vt meritò cũ sanctissimis illis imperatoribus Constantino & Theodosio deo dilectis conferri possit, & debeat. Hi enim principes, tametsi maximo fidei zelo ferbuerunt, ne quinerunt tamen à regnis suis nefandas hæreses Arrii, aliorumq; hæreticorũ extirpare: at nostra Hispania huius nostri pii regis studio prudentiaq; mirabili, im-

Epistola.

maculatam fidem conseruat & tenet: cum tamen pleraque regna finitima ab apostolicis dogmatibus descuerint.

Quantam verò latitiam his diebus, cum essemus in hac vrbe congregati, pietas eius exhibuit! quem hisce oculis conspeximus, sacras reliquias Eugenij martyris primique huius Metropolitanæ sedis antistitis, quas è Gallia deferendas curauerat, suis vlnis simul cum charissimo eius filio Carolo Principe ac domino nostro, in hanc matricem ecclesiam intulisse. Quid ni episcopi gauderemus, reliquias ab hæreticis in hac tempestate contemptas, tanta veneratione susceptas? tanta religione & pietate à rege potentissimo deportatas? Fauente ergo tanto rege, & suis literis patres hortante, vt eas leges conderent quæ maximè reipublicæ Christianæ conduce-

Epistola.

5

rent: cæpit concilium celebrari sub Sanctissimo Domino nostro Pio papa quarto felicitis recordationis: ad finem autem est perductum sub Sanctissimo Domino nostro Pio papa quinto, qui nunc à deo optimo maximo ecclesiæ gubernacula suscepit. In quo cõcilio diutina deliberatione, sollicitaq; discussiõne premissa, decreta sunt quæ nostræ prouinciæ iuxta canonicas sanctiones, vtiliora cõmodioraq; fore putauimus. Quæ in re nec nobis ipsis pepercimus, sed eas leges cõdidimus, quæ nõ modò gregẽ in officio ecclesiastico continerent, sed etiam episcopos ad ea præstanda constringerèt, quæ dignitas eorũ & cura pastoralis exposceret. Sed quid profuerit vtilia præcepta sanxisse, si negligantur? aut (quod magis dolendũ est) contemnantur? si pleriq; non iam factores, sed iudices legis insurgant: & venenati serpentis

Epistola.

diabolicam illam vocem vsurpent: quare
 præcepit vobis dominus? filii contumaces
 & peruersi, quibus omnis est disciplina
 molesta, & audiunt à domino per pro-
 phetam: à seculo confregisti iugum meum,
 rupisti vincula mea: dixisti non seruiam.
 Quod si laici extrema etiam pœna digni
 censentur, si temporalibus regibus suis, in
 iis quæ ad corpora gubernanda præcepe-
 rint, minus obtemperent: quibus quæso
 suppliciiis expiabitur clericorum quorum-
 dam rebellis peruicacia, qui præcepta pa-
 trum sacrorumq; pontificum totis viribus
 infringere violareq; nituntur? Cumq; cle-
 rici militum vicem gerant, p̄tiffices verò
 atq; episcopi imperatorum, vt factò ag-
 mine contra potestates aërias seculariaq;
 hominum vitia, & vita & verbis dimi-
 cemus: quam nam obsecro victoriam spe-
 rabimus, si milites in acie hac imperato-

Epistola.

6

ribus suis parere recusent? si vt heretici cō-
 tentiosis litibus vt acutissimis spinis obsi-
 ti, correctionē synodi pralatorumq; ius-
 sa propellant? Certè concilia Toletana
 quæ ante nos celebrata noscuntur, tanta
 acceptione digna sunt habita, vt veluti
 sacra oracula vniuersa penè ecclesia sus-
 ceperit: tantamq; autoritatem & fidem
 affecuta sunt, vt & summi pontifices &
 concilia generalia ea & in fide confirmā-
 da, & in moribus corrigēdis, magna ve-
 neratione citare non dedignentur. Qui-
 bus meritò conuicimus, spiritum veritatis
 præcipua dilectione complecti, præcipuis
 fauoribus prosequi conuentus, qui in hac
 sancta ciuitate presentia etiam ipsius ma-
 tris domini consecrata, coguntur. Quod
 si totus penè christianorum orbis tantum
 conciliis Toletanis detulit, tantum tri-
 buit, tanta auuiditate suscepit: pudeat cle-

rum ditionis Toletanae provinciae subiectum, ijs vel modicum reluctari, quae non uerit à tam sancto fonte fluxisse. Confidimus autem de uobis fratres parochi, & presbyteri ecclesiarum, meliora & uiciniora saluti: tametsi ita loquimur propter quosdam, qui ut forte non per ostium in ouile ingressi sunt, sed ascenderunt aliunde: ita clare demonstrant nulla se dominicarum ouium cura teneri: quos si ad residentiam, si ad ministerium quod semel susceperunt obeundum impuleris, protinus uelut furis quibusdam agitati, uniuersa preceptorum uincula conantur abrumpere. Porro episcopi huius ditionis primi manus tam sancto operi adiuuere debebunt: meminerint uerborum Christi, dum bonum pastorem describeret in Euangelio, dicentis: cum proprias oues emisserit ante eas vadit, &

oues illum sequuntur. Praecedat ergo pontifex in omnibus, quae ad pietatem custodiamque, sanctionum canonicarum spectant: alioqui quomodo oues sequi, atque imitari poterunt pastorem non praecedentem, sed in desidia otioque remanentem, & reditus tamen corpusque curantem: Patere (ait sapiens) legem quam ipse tuleris: pudeat pudeat nos o patres, si subditi merito de uobis uerbum illud Euangelicum obmurmurent: alligant onera grauiam & importabilia, & imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea mouere. Caueamus ne iusti quique & boni uiri nostras ipsas oues ad aurem moneant, & dicant: omnia quaecumque dixerint uobis facite: secundum uero opera eorum, nolite facere: dicunt enim, & non faciunt. Patres, apostolorum locum in

Epistola.

digni & peccatores tenemus: apostolorū ergo vitam imitemur, & actus apostolorum semper vestigiis insistamus. Agite ergo patres & fratres, iam aliquando resipiscamus: & vocationis nostræ rationē habētes, sedulo nos ad opus ministerii accingamus: nostramq; provinciam ad sanctos ecclesiæ primitiua mores, felicemq; statū totis viribus reuocare conemur. Aderit deus ipse tam piis votis: & quod in hisce decernendis operatus est, in nobis solita pietate & clementia confirmabit.

3

ACTIO PRIMA CONCILII PRouINCIALIS Toletani, in eiusdem vrbis templo cathedralis ecclesiæ, assumptioni Deiparæ virginis Mariæ consecrato, celebrata: die octaua septembris, anno à Christo nato. M. D. LXV. in dictione octaua: pōtificatus sanctissimi domini nostri papæ pii quarti anno sexto: ac regni inuictissimi regis nostri Philippi secūdi anno decimo.

Decretum sanctæ Synodi Tridentinæ
de celebrandis conciliis prouincialibus.

Prouincialia concilia sicubi ommissa sunt, pro moderandis moribus, corrigendis excessibus, controuersijs componendis, alijsque ex sacris canonibus permisis renouentur. Quare metropolitani per se ip

Actio prima.

fos, seu illis legitimè impeditis co-
episcopus antiquior, intra annū à
fine præsentis Concilij, & deinde
quolibet saltem triennio, post octa-
uam paschæ resurrectionis Domi-
ni nostri Iesu Christi, seu alio com-
modiori tempore pro more provin-
ciæ, non prætermittant synodū in
provincia sua cogere: quò episco-
pi omnes, & alij qui de iure vel con-
suetudine interesse debent, exceptis
his quibus cum imminente pericu-
lo transfretandum esset, conuenire
omnino teneantur: nec episcopi cō-
provinciales prætextu cuiuslibet
consuetudinis, ad metropolitanam
ecclesiam in posterum accedere in-
uiti compellantur. Itidem episco-
pi qui nullo Archiepiscopo subij-
ciuntur, aliquem vicinum metro-
poli-

Actio prima.

9
politatum semel eligāt, in cuius sy-
nodo provinciali cum alijs interes-
se debeant: & quæ ibi ordinata fue-
rint obseruent, atque obseruare fa-
ciant: in reliquis omnibus, eorum
exemptio & priuilegia salua atque
integra maneant. Synodi quoque
diocesane quotannis celebrentur:
ad quas exempti, etiam omnes qui
aliàs cessante exemptione interesse
deberent, nec capitulis generalibus
subduntur, accedere teneantur: ra-
tione tamē parochialium aut alia-
rum secularium ecclesiarum, etiā
annexarum, debeant ij qui illarum
curam gerunt, quicumque illi sint,
synodo interesse. Quòd si in his tā
Metropolitani, quam episcopi &
alij suprascripti negligētes fuerint,
pœnas sacris canonibus sanctitas in-
currant.

Actio prima.

In nomine sanctæ & indiuiduæ trinitatis, patris, & filij, & spiritus sancti. Sancta & prouincialis synodus, Toleti in cathedralis ecclesiæ templo assumptioni immaculatæ virginis Mariæ consecrato, auctoritate veterum ac generalium conciliorum, & sacrosanctæ synodi tridentinæ, sanctæ sedis apostolicæ, ac Sanctissimi Domini nostri pij quarti summi ac Romani pontificis, & inuictissimi Domini nostro ac rege Catholico Philippo secundo consentiente, & inuitante, ad publicam huius prouinciæ utilitatem, ac reformationem cleri & populi Christiani, ad prauos mores comprimendos, & ad alia extirpanda quæ Christiano nomini nocuerunt, & nocere solent legitimè con-

Actio prima.

10

gregata, præfidente in ea (iuxta eiusdem tridentinæ synodi decretū) reuerēdissimo in christo patre Christophoro cordubensi antiquiori coepiscopo, præfente admodū Illustri Domino Francisco à toledo à catholica maiestate misso, vt huic sanctæ synodo eius nomine interesset & assisteret, ac simul in ea conuenientibus Reuerendissimis patribus & episcopis, Petro sigūtino, Didaco segobiēsi, Bernardo cōchēsi, Honorato Oxomensis, & admodū reuerēdo Didaco abbate de alcalá quæ regalis dicitur, ac pcuratoribus huius Metropolitanæ sedis toletanę, ecclesiæ capitulo, & eiusdem vrbsis clero, ac multis pcuratoribus, à cathedralium ecclesiarum capitulis, & clero huius Metropolis ad eandem

Actio prima.

synodum missis ac destinatis, lecto prius publicè decreto sanctę synodi tridentinę de prouincialibus cõcilijs celebrandis, ante omnia exemplum patrum sequuta, fidei confessionem præmittendam esse decernit, eamq; præmisit: symbolum fidei, quo sancta Romana ecclesia utitur totidem verbis exprimendo, in hũc qui sequitur modum.

Symbolum fidei.

Credo in vnum deum, Patrem omnipotẽtem, factorem cœli & terrę, visibilium omnium & inuisibilium, & in vnum dominum Iesum christum filium dei vnigenitum: & ex patre natum ante omnia secula: Deum de Deo, lumen de lumine,

Actio prima.

II

Deum verum de deo vero: genitũ non factum, consubstantialẽ patri: per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines, & ppter nostram salutem descendit de cœlis: & incarnatus est de spiritu sancto ex Maria virgine: & Homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato: passus & sepultus est: & resurrexit tertia die secundũ scripturas: & ascendit in cœlum: sedet ad dexteram patris: & iterum vterus est iudicare viuos & mortuos, cuius regni non erit finis: & in spiritum sanctum Dominum, & viuificantem: qui ex patre filioque procedit: qui cũ patre & filio simul adoratur, & cõglorificatur: qui loquutus est per prophetas: & vnã sanctam catholicam & apostolicam

Actio prima.

ecclesiam: confiteor vnum baptisma in remissionem peccatorum: & expecto resurrectionem mortuorum: & vitam venturi seculi Amen.

Apostolicas & ecclesiasticas traditiones, reliquasq; eiusdem sanctæ Romanæ ecclesiæ obseruationes & constitutiones, firmissimè admittit & amplectitur.

Sacram scripturã, iuxta eius sensum què tenuit & tenet sancta mater ecclesia (cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione sacrarum scripturarum) admittit: nec eã vnquam nisi iuxta vnanimem consensum patrũ accipiet & interpretabitur.

Profitetur quoque, septem esse verè & propriè sacramenta nouæ

Actio prima.

12

legis, à Iesu Christo Domino nostro instituta ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria: scilicet Baptismum, confirmationem, eucharistiam, penitentiam, extremam unctionem, ordinem, & matrimonium: illaque gratiam conferre: & ex his Baptismum, confirmationem, & ordinem, sine sacrilegio reiterari non posse.

Receptos quoque & approbatos ecclesiæ ritus in supradictorum omnium sacramentorum solenni administratione, recipit & admittit.

Omnia & singula, quæ de peccato originali & de iustificatione in sacrosancta tridentina synodo definita & declarata fuerunt, amplectitur & recipit.

Actio prima.

Profitetur pariter, in missa offerri deo verum, proprium, ac propitiatorium sacrificium pro viuis ac defunctis: atque in sanctissimo sacramento eucharistiæ, esse verè & realiter & substantialiter corpus & sanguinem, vna cum anima & diuinitate Domini nostri Iesu Christi: fierique conuersionem totius substantiæ panis in corpus: & totius substantiæ vini in sanguinem: quã conuersionem catholica ecclesia transubstantiationem appellat.

Constanter tenet, purgatorium esse: animasque ibi detentas; fide-lium suffragijs iuuari.

Sanctos confitetur vnã cum christo regnantes venerandos esse, eosque orationes pro nobis Deo offerre: atque eorum reliquias veneran-

Actio prima.

13

das esse firmiter asserit.

Imagines Christi ac deiparę semper virginis Marię, nec non aliorum sanctorum habendas ac retinendas esse: atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendam.

Potestatem indulgentias conferendi a christo in ecclesia relictam esse: illarumque vsus christiano populo maximè salutarem esse affirmat.

Sanctam catholicam & apostolicam Romanam ecclesiam, omnium ecclesiarum matrem agnoscit.

Romanoque pontifici, Beati Petri apostolorum principis successori, ac Iesu christi vicario, veram obedientiam spondet.

Cetera item omnia, quę a sacris canonibus & œcumenicis concilijs,

Actio prima.

ac præcipuè ab eadem sacrosancta tridentina synodo diffinita & statuta sunt, tam in his quæ ad extirpandas hæreses, quàm in his quæ ad morum reformationem pertinet, eiusdem sanctæ synodi decretum sequuta recipit: & omnino recipienda ab omnibus esse decernit. Hæresesque omnes ab iisdem sacris canonibus, & generalibus concilijs, & præsertim ab eadem sancta synodo tridentina damnatas, detestatur & anathematizat.

Cæterum cum huius sanctæ synodi ea sit præcipuè cura & sollicitudo, ut omnium mentes in ea dirigantur, quæ ad spiritualem salutem à Domino ac Deo nostro Iesu Christo impetrandam, magis conducant: ut que diuina maiestas quæ spiritum

Actio prima.

14

sanctum in discipulos infudit, his qui ad eandem synodum accesserunt, dignetur tribuere gratiam, quo eorum actiones christianæ reipublice salutares sint, atque apostolicis institutis conueniant: hortatur sancta synodus Episcopos omnes, abbates, sacerdotes, & quoscunque alios qui ad eandem Sanctam Synodum conuenerunt, atque omnes in CHRISTO fideles, ut pro eiusdem Synodi optato exitu, saltem singulis sextis ferijs ieiunent: assidue in DEI laudes incumbant: preces offerant: sacrificium missæ peragant: non immemores in eisdem pijs operibus, precibus & sacrificijs, pro Sanctissimo Domino nostro Pio

Actio prima.

quarto, & catholico rege ac domino nostro Philippo, diuinam maiestatem orare: vt eis tranquillam vitam agentibus, ad victoriam aduersus christiani nominis hostes obtinendam in hæresibus extirpandis, & christiana republica ab infidelium inuasionem defendenda atque amplianda, benigno atque propitio fauore assistat.

Et vt omnia maturius ac consultius absque vlllo strepitu tractari queant, in sententijs dicendis in loco benedictionis confidentibus Domini sacerdotibus, iuxta concilij in hac eadem vrbe olim celebratis statutum, nullus debeat aut immodestis vocibus perstreperere, aut tumultibus perturbare: nullis etiã falsis vanisque aut obstinatis discep-

Actio prima.

15

rationibus contedere: sed quicquid dicatur, sic mitissima verborum prolatione temperetur, vt nec audientes offendantur, nec recti iudicij acies perturbato animo inflectatur.

Eadem denique sancta synodus omnes & singulos ad eam accedentes certiores facit, in Illustrissimæ ac Reuerendissimæ archiepiscopi domino congregationes habendas fore: vt qui velit aliquid vel petere vel proponere, quod publicæ sit utilitatis, liberè id facere possit: atque eandem sanctam synodum rationem habituram eorum, quæ ad publicum commodum pertinere videbuntur.

Placent ne vobis patres Reuerendissimi hæc decreta?

Omnes responderunt: placent.

Actio prima.

Ego Christophorus Episcopus Cordu-
benfis subscripsi.

Ego Petrus Seguntinus subscripsi.

Ego Didacus Episcopus Segobiensis sub-
scripsi.

Ego Christophorus Episcopus Palenti-
nus subscripsi.

Ego Frater Bernardus Episcopus Con-
chenfis diffiniens subscripsi.

Ego Honoratus Episcopus Oxomensis
subscripsi.

Ego Didacus, Abbas de Alcala la
Real subscripsi.

ACTIO SECUNDA CON-
ciliij prouincialis Toletani, in eiusdem
urbis templo cathedralis ecclesie, as-
sumptioni Deiparę virginis Marię
consecrato, celebrata: die dominico,
Idibus Ianuarij, anno à Christo na-
to. M. D. LXVI. in di-
etione nona, pontificatus sanctissi-
mi domini nostri pii quinti anno
primo, ac regni inuictis-
simi regis nostri Phi-
lippi secundi anno
decimo.

C Vpit ad eò hæc sancta synodus,
veterum canonum ad morum
reformationem disciplinam re-
uocare, vt post tot generalium
conciliorum decreta, sanctissimo-
rum Pontificum constitutiones, &
prouincialium synodorum statuta,

minimè censeat superfluū esse, episcopos oēs, sacerdotes, & quoscūq; alios ecclesiastici ordinis, nec non & laicos sui officij admonere: quo christianam pietatem verè sectātes, digni illo nomine existimentur, quod in sacro baptismatis lauacro dederunt christo Iesu, in cuius cruce nos gloriari oportet. Reformatio nis verò initium ab his fieri decet, qui ad hoc constituti sunt, vt præsint alijs: & tanquā facti forma gregis, illis exemplo sint doctrina & moribus, eos docentes quonam pacto christianæ religionis instituta sequi, ac tenere debeant.

Primum.

Hortatur igitur primum episcopos omnes: & per viscera misericordie iesu christi obtestatur hæc san-

cta

cta synodus: vt decretum à sacro sancta Tridentina Synodo de residentia prælatorum, ad christiani populi salutem editum sequuti, non solum assidua præsentia, sed & simul cura, & solitudine diligenti ministerium suum impleant: gregis sibi commissi regimini verè assistāt: atque omnibus iuxta Pauli Apostoli præceptum laborent: eius residetia rationem apud synodum hanc prouincialem testimonio publico reddaturi: vt eadem synodus præuio examine iudicet, an ex causa iusta quis ab ei⁹ diocesi & discesserit, & absens fuerit: atque aduersus eos, qui contra decreti Tridentini dispositionem abfuerint, pœnas ab eadem synodo indictas, & præsertim eam quæ de fructibus pro rata

D

temporis absentia, fabricę ecclesię, aut pauperibus restituendis agit, absque vlla indulgentia exequatur.

¶ Nec enim quæuis causa, quæ vel ad christianam charitatem, vrgentem necessitatem, debitam obedientiam, euidentem ecclesię vel rei publicę vtilitatem cuiquam pertinere videbitur, a residentia excusare debet: sed ea tantum, quæ superioribus diligentissimo examine, maturo iudicio, exactaq; censura sic probata fuerit, vt verè omni seclusa indulgentia, aliqua ex prædictis ratione dubio procul, iusta sit omnino cęsenda: atque ei vtilitati, quę ipsius pastoris præsentiam exigat, & quę non potest non esse publica, sit nihilominus præferenda.

¶ Caueant tamen episcopi, ne ex

tra sedē cathedralis ecclesię locū aliquē diœcesis ad continuè habitādū eligant: cū ad totius diœcesis negotia cōmodius expediēda, illic oporteat episcopos habitare, vbi sedes episcopalis fuit constituta. Alioqui sint episcopi memores, eam residentiam neque deo gratam esse: neq; sacris canonibus cōsonam: & ab hac synodo potius absentiam, quā residentiam censendam fore.

Secundum.

Vigilent Episcopi super gregē sibi commissum, ne eis dormientibus inimicus homo veniat, ac zizania supseminet: errores nepe doctrine, ac morū corruptionē. Quę quidē frequēti visitatione extirpada sūt

Actio secunda.

ne crescant, & pereunte grege, sanguis ouium ab eorum manibus requiratur, qui iuxta prophetam, & Apostolum speculatores à Deo constituti sunt. Visitent ergo Episcopi per se, vel per alios proprias dioceses, omnino seruantes quæ à sacrosancta Synodo Tridentina statuta sunt: modò per se ipsos quolibet anno saltem tribus mensibus continuis, aut interruptis, quam possint commodè dioceseos partem extra cathedræ ecclesiæ locū visitare teneantur. Neque excusentur ab hac personali uisitatione quouis impedimento, quod alioqui benigna quadam indulgentia solet admitti: sed eo tantum, quod necessitate quadam sic urgeat, ut nisi maximo cum detrimento vel publice,

Actio secunda. 19

vel propriæ salutis, spiritualis vel corporalis, per se ipsos eam uisitationem exequi non valeant: apud hanc prouincialem synodum de eadem fidem facturi, eiusque iudicium ea de re ac censuram non qualemcunque, præter diuinam ultionem, subituri. Cum & Dominus apud Ezechielem prophetam, capit. 34. durissimè Episcoporum negligentiam in hoc uisitationis munere exercendo increpet, dum inquit: super omnem faciem terræ dispersi sunt greges mei, & non erat qui requireret: non erat, inquam, qui requireret. Uisitatio uerò ecclesiarum, & earum rerum, quæ ad templorum maiestatem, & ornamentum pertinent, fieri debet ea adhibita solennitate, quæ à libris Pontificalibus, &

his similibus traditur: ad populorū animos per hæc exteriora, ad ea que interiora sunt, excitandos.

Terrium.

Sed & illud maximè episcopi meminere, quantum ad decorem dignitatis Pontificiæ attineat, eos domi familiares habere & alere, qui vitæ integritate, & doctrina ceteros antecellere conentur: quique sic instituti sint, ut ipsis episcopis in ministerio proprii muneris adesse possint: & verè honestatis exëplo, quoscunque alios ad syncerum, sobriūque, & castum viuendi modum inducere valeant.

¶ Sit & episcoporū ita modesta suppellex, ut nec auro cōtexta, nec au-

reis telis filisue ornata, extra altaris & ecclesiæ ministerium, seruire debeat. Hospites verò, quicūq; hi futuri sint, quū ad episcoporū domū venerint, sciant se fore ad episcoporū, non ad principū seculariū, aut regū hospitium recipiendos. Nā quanto digniores hospites fuerint, tātō magis oportet, episcopū eos modestiæ, & decoris Pontificij testes habere.

¶ Quin & exëplo episcopi esse debet laicis, ut eūq; illustribus, ac sublimibus, ut & hi ab immoderatis sumptibus, quæ temerè ac frequèter in nimium splendidi suppellectili mēsaq; maximo cū patrimoniorū ac totius rei publicæ detrimento fieri solēt, prorsus abstineant. Nec sancta Synodus eos sumptus pbādos esse cēset: imò catholicā maiestatem hortatur ī

Actio secunda.

Christo, eique supplicat, vt in his abusibus extirpandis, regio ac christiano imperio vti velit.

¶ Mensæ verò frugalitatem sic à sanctis patribus, & canonibus commendatam esse videt sancta synodus, vt non possit non dolere grauius, eas delicias in Episcoporum mensas irrepisse, quæ iure possent à laicorum mensis vt cunque splendidis, ablegari. Proinde sint memores Episcopi diuinam maiestatem non leuiter offendi, dùm non paucis pauperibus, qui ob egestatem & famem vitæ periculum experiuntur & expectant, ex his subueniri posset, quæ mensis Episcoporum contra indictam à canonibus frugalitatem, maxima cum ignominia veri splendoris apponuntur. Sit

Actio secunda.

21

igitur Episcoporum mensa sacræ scripturæ, libriue alterius ecclesiastici lectione, doctorum piorumque virorum cōfessu splendida: ab eaque procul quæuis profana collòquia, & argumenta cuiusque turpitudinis absint: ac prorsus corū ferculorum eliminetur splendor, qui falso cuiusdam decoris nomine semensis Pontificum ingessit. Sit denique frugalis Episcoporum mensa: non plura quam tria, aut ad summum, si conuiuariū conditio id postulet, quatuor, præter olera & simplices arborum fructus, fercula apponantur. Episcoporum siquidem autoritas non his delicijs, vanisue splendoribus, sed fide ac vitæ meritis querenda est. Si quis verò in his quæ hoc decreto prohibentur, aut

Actio secunda.

eorum quolibet excessisse fuerit cō
uictus, a synodo prouinciali iuxta
excessus qualitatē, pecuniaria mul-
ta pijs operibus applicanda, punia-
tur.

Quartum.

Curent Episcopi, vt eorum' fa-
miliares ac domestici, premissa pec-
catorum confessione, saltem die-
bus Natiuitatis, resurrectionis Do-
mini nostri Iesu Christi, Pētecostes,
& Assumptionis Deiparę, virginis
Marię, sacram Eucharistiã sumant:
scientes, non ipsis tantum familia-
ribus, si hac in re negligentes fue-
rint, culpam imputandam fore,
sed & ipsosmet Episcopos graui-
ter increpandos, si eorum domesti-
ci, moribus & pietate Christiana,

Actio secunda.

22

non fuerint alijs manifesto ad vitã
instituendam exemplo.

Quintum.

Episcopi, quo facilius in Synodo
Prouinciali rationem muneris sibi
commissi reddere possint, & ea im-
pedimenta vitari queant, que sacro
sancti concilij Tridētini exequutio-
nem (quod absit) impedire conti-
gerit, librum habeant, in quo om-
nes parrochiales ecclesię pprię cu-
iusque diocesis, earumq; rectores
nominatim scribantur: quiq; ex eis
per se ipsos, quiq; per vicarios eisdē
ecclesijs seruiant: ratione exposita,
quo titulo easdem ecclesias obti-
nerint: & qua ex causa a residētia
absentes fuerint excusati: aut quo

Actio secunda.

impedimento ad seruiendum per se ipsos cogi non potuerint: & quibus modis aduersus non residentes actum sit, ad Tridentini decreti executionem. Habeant & librum alium, in quo cuiusque diocesis visitario, quæ per ipsos Episcopos, & per eorum visitatores facta fuerit, in summa continetur: subscribaturque ab ipsis Episcopis, vel visitatoribus, & eorum notario: ut saltem ex eo apud Prouincialem synodum constare possit, quæ ecclesiæ fuerint ab Episcopis, vel eorum visitatoribus visitatæ.

Sextum.

Dioecesana Synodus ab Episcopis quolibet anno celebretur: ut nõ

Actio secunda. 23

solum oues ipsis commissas visitatione pastores cognoscere possint, sed & ea statuere, quæ ad inferiorum rectorum segnitiam vitandam necessario viderint expedire: & ad ipsarum ouium pastum salutare conducere valeant: non oblitum in prima synodo, eos omnes qui eidem interesse debent admonere, & si fuerit opus cogere, ut sacrosanctam Tridentinam synodum, quemadmodum eius decreto constitutum est, omnino recipiant.

Septimum.

Episcopi & eorum visitatores, eo tempore quo visitationis munus exercent, nihil præter id quod ratione visitationis iure debetur, etiam

Actio secunda.

ab sponte dantibus accipiāt: etiam si idesculentum fuerit, aut poculentum: non solum ab ipsis clericis, vel ab ecclesię œconomis, sed nec ab ipsa plebe quę visitatur, aut visitanda est. Alioqui ad dupli restitutionem iuxta Tridentini Concilij decretum teneantur: eaque restitutio fabricę illius ecclesię fiat, quę eo tempore visitabatur.

Octauum.

Episcopi in ecclesiarum cathedralium visitatione sollicitè curent, vt ipsarum ecclesiarũ statuta, quę alioqui dispersa obliuioni tradi solent, & in desuetudinem abire, in vnum volumen redigãtur: & si quę emendatione indigere videbuntur,

Actio secunda. 24

iuxta Canonicas sãctiones, & iuris ordine seruato emendentur: atque omnia publicè in capitulo, saltem quolibet anno semel, tempore ab eodem episcopo constituto, omnibus canonicis presentibus legantur.

Nonum.

Metropolitanus, episcopi, & alij quicunque inferiores ordinarij, quibus ecclesiastica iurisdictio quocunque iure cõpetit, non alios possint constituere prouisores aut vicarios, quam eos, qui vel sacerdotes sint, vel intra sex menses ab ea die qua iurisdictioe sibi commissã vti cõeperint, ad sacrum ordinem, & intra annum ab eadem die

Actio secunda.

numerandum, ad sacerdotiū promoueri possint. Quod si intra id tēpus ad dictos ordines promoti non fuerint, officio & munere ipso iure priuati, eo nullo modo uti valeant, nec utantur. Visitatores uero sint omnino sacerdotes: nec aliās visitorum officio uti possint, nec ad id admittantur.

Decimum.

Prouisores & vicarij, ubi ex delegatione apostolica de quibuscunque causis eos cognoscere contingat, nihil etiam ab sponte dantibus, assessoris ratione ac titulo accipiant: imò in sportulis recipiendis, tā ipsi quam notarij causarum nihil aliud exigant nec accipiant, quam quod

ex

Actio secunda. 25

ex publico eius tribunalis instituto, iure ordinario aliorum actorum ratione exigere possūt, & accipere. Quidquid uero cōtra huius decreti prohibitionē exactum aut acceptum fuerit, his qui dederunt restitatur: & qui receperint arbitrio superioris puniantur.

Vndecimum.

Fiscales ab episcopis hi deputentur qui vel sacerdotes sint, vel intra sex menses ad sacrum ordinē, intra annum ad sacerdotiū promoueri possint, & promoueantur. Alioqui ad usum proprii muneris nequaquam admittantur.

Duodecimum.

E

Actio secunda.

Promotor fiscalis apud ecclesiasticum iudicem neminem deferat, ut ex eius delatione inquisitio fiat: nisi quem legitima, ac frequens grauet infamia: neque ex ea delatione iudices inquirere audeant: imò priusquam ad inquisitionem procedant, diligenter curent inuestigare, an ea infamia à maleuolis, an à prouidis & honestis orta fuerit. Quòd si promotor fiscalis quenquam accusare velit, eo casu, quo iure accusatio ei sit permessa: accusatoris officio functus eas leges sequatur, quæ publicis accusatoribus, hisue quibus iuris publici ratione accusare permittitur, iure vel consuetudine datæ fuerint. Sed si accusatus ab accusatione fuerit absolutus, nullo modo is in expensis condemnetur:

Actio secunda.

26

imo fiscalis, si temerè eum accusasse constiterit, non solum expensarum solutione, sed & alia pœna iudicis arbitrio propter accusationis temerariæ calumniam, omnino puniatur.

Decimum tertium.

Episcopi saltem quolibet mense carceres, quos ad reorum custodiam opportunos habere debent, ipsosque reos illic detentos visitare per se ipsos, si præsentés in eodem loco sint, teneantur.

Decimum quartum.

Pœnæ pecuniariæ, si quando à

Actio secunda.

judicibus ordinarijs iuxta rationē delicti, vel delinquētis qualitatem eas imponi contigerit, in pios tantum vsus, & pro exequutione iustitiæ, non pro priuata episcoporum vtilitate expendantur arbitrio episcopi, vel eius vicarij. Deputeturque ab eodem episcopo, qui easdē pœnas recipere debeat: earumque rationem reddere teneatur.

Quintum decimum

Notariorum ecclesiasticorum, promotoris fiscalis, publici exequutoris, & aliorum officia quorumcūque, qui iurisdictionis episcopalis, & aliorum inferiorum ministerio operam dare tenentur, nullo modo vendantur: nec locentur: nec ob-

Actio secunda. 27

liud quodcunque lucrum dentur temporale. Dentur autem hæc officia gratis his, qui sint idonei ad eorum munus exercendum: quique per se ipsos illis seruire debeant, ac teneantur. Nec villo vnquam tempore qui hæc officia ab Episcopis, vel ordinarijs quibuscunque etiam inferioribus gratis obtinuerunt, vel in posterum quocunque modo obtinuerint, illa vèdere vel locare possint: nec in alios recepto aliquo temporali lucro trāsferre: vel in eorum fauorem illis renunciare. Alioqui si quis cōtra hoc decretum fecerit, temporale lucrum nequaquam acquirat: imo illud etiam in conscientia iudicio, fabricę cathedralis ecclesiæ restituere teneatur: & qui officium fuerit assequutus illo priue-

Actio secunda.

tur. Stipendia autem, quę pro labore notarij, & alij ministri ecclesiastici tribunalis habere debeant, Episcopi in diœcesanis Synodis certis quibusdam limitibus moderentur: eaque moderatio ad primam prouincialem synodum approbanda deferatur.

Decimum sextum.

In diœcesanis synodis, & earum qualibet quę post hanc prouincialem primo celebrabuntur, de augendo ac diminuendo notariorum numero vbi visum fuerit expedire, sic tractetur, vt in metropolitano tribunali non plures quam octo, in alijs vero non plures quā sex iurisdictionis ecclesiasticę ministerio ser-

Actio seccunda. 28

uire possint. Vbi vero plures sint ad hoc ministerium deputati, quū primum eorū officia quocunq; modo vacauerint, prorsus supprimantur.

Decimum septimum.

Vicarij, prouisores, visitatores, promotor fiscalis, & alij quicūque ecclesiastici, & ordinarij tribunalis, metropolitani, episcoporum, & aliorū inferiorū ministri, etiā hi iudices, qui ad audiendas appellationū causas à metropolitans, & alijs superioribus deputātur, quolibet triennio ab eo, qui per ipsum metropolitanum in propria, & Episcopos in sua quemlibet diœcesi deputatus fuerit, & electus, interim ppria munera exercentes visitentur omnino:

Actio secunda.

vt ex ea visitatione constare possit vera & exacta publicę administrationis, iurisdictionis, officiorum, & cuiuscunque eorum muneris ratio: atque is, qui malè fuerit officio functus eo priuari, ac puniri possit: deniq; à suo iudice & episcopo priuetur, ac puniatur. Quòd si cui ex prædictis ante triennium quacunque ex causa ab officio & munere cessandum sit: js teneatur prius quã aliò discedat, administrationis & cuiuscunque publici muneris rationem reddere: eaque spatio triginta dierum ab eo exigatur, qui per Metropolitanum, vel episcopos in propria quemlibet diœcesi, ad id fuerit deputatus: qui de querelis, accusationibus, & alijs ad culpam malę administrationis pertinentibus, in

Actio secunda. 29

tra id tempus iudicare debeat: eoq; tempore omnino sit eius officium suspensum, à quo ratio reddenda erit. Notarius verò ad visitationem & ad prædicta examinanda specialis ab episcopo deputetur: qui non sit ex illis qui rationem reddituri sunt, vel visitari debent. Sed si prædictorum aut alicuius eorum officia, per obitum Metropolitanum aut Episcopi vacauerint, ratio administrationis & muneris publici, ab Episcopo vel Metropolitanum, qui ad vacantem ecclesiam promotus sit, vel ab eo qui per eos nominatus fuerit, non ab alio exigatur. Episcopi verò, qui in exequedis his quę hoc decreto statuta sunt, negligētes fuerint, à prouinciali synodo pecunia ria pœna fabricę ecclesię applican

Actio secunda.
da, puniantur.

Decimum octauum.

Bona quæcunque eorum clericorum, qui intestati moriuntur, ad Episcopum vel consuetudine, vel alio quocunque iure pertinentia ac deuoluta, per eundem episcopum in pios tantum vsus eius arbitrio expendantur.

Decimum nonum.

Quæ pro sepulturis aperiendis, Episcopis alijsue inferioribus quibuscunque solent in aliquot huius prouinciæ dicecesibus solui, non in proprios episcoporum aliorumue inferiorum vsus expendantur: sed æquis portionibus fabricis cathe-

Actio secunda. 30
dralis ecclesiæ, & eius in qua sepultura aperienda est, earumque œconomis soluantur.

Vigesimum.

Nemini dubium esse debet, sanctissimos christianorum religionis causa conuentus ac pertugilationes, quæ olim à sanctis patribus apud sacra dei genitricis, & aliorum sanctorum templa, ac martyrum sepulchra, fuere propter piam uenerationem & cultum sanctè permisse, si modo religiosè & cautè fiant, vlllo modo improbandas, imo summis laudibus extollendas fore: eo tamen ventum est hominum malitia, & delinquentium audacia,

Actio secunda.

vt nemo qui præsentis seculi mores nouerit, eas quæ noctu fiunt, nõ improbet, atque improbandas esse censeat. Statuit igitur sancta synodus, ad illa scelera vitanda quæ in his nocturnis conuentibus contingere solent, eas peruigilationes nequaquam permittendas esse: easque sub excommunicationis pœna, in quam qui cõtra fecerint ipso facto incidant, prohibendas esse decernit: & omnino prohibet. Clerici uerò qui eas permiserint, ab episcopo præter eandem excommunicationis pœnam, qua ipso itidem facto ligati censeantur, grauiter eius arbitrio punientur.

Vigesimum primum.

Cum templa ad hoc fuerint diuino numini consecrata, vt in eis cul

Actio secunda.

31

tus deo cum debita ueneratione pacificus christiana pietate exhibeatur, prohibet sancta synodus in posterum turpem illum abusum, quod die innocentium, intra ecclesiam Theatrales quidam ludi edipublicè consueuere, magna cum ordinis ecclesiastici ignominia, nec non & diuinæ maiestatis offensa: quippe qui christianorum oculos, quos oportet ad spiritualia prouocari, ab his ad peccandi libidinem auertat. Quod si quis cõtrafecerit, aut cum prohibere possit fieri permiserit, ab episcopo præter suspensionem ab officio, quã ipso iure ad sex menses incurrat, pecuniaria pœna fabricæ ecclesiæ applicanda puniatur.

Decernit etenim sancta synodus, vt prorsus hic turpis abusus cesset,

Actio secunda.

in ecclesijs cathedralibus & collegiatis nullo modo permitti debere, vt ficta illa ac puerilis episcopatus electio fiat, quę certis anni solennitatibus fieri solet: imo illam omnino eisdem indictis penis fieri prohibet: cum & ea plurimum pontificię dignitati vere detrahat: & prædictis abusus, & alij quę ecclesiasticę disciplinę, diuinorum officiorum maiestati, templorumque sacrorum venerationi minime conueniunt, occasionem dederit.

¶ Spectacula vero, ludi quicunque, & choreę quę alioqui præmissõ examine permittente ordinario, non aliás, in aliquot solennitatibus ac processionibus agenda sint, nullo modo dum diuina officia vel celebrantur, vel dicuntur intra eccle-

Actio secunda.

32

siam ipsam agi permittantur: cum hæc diuina officia perturbare soleant, & sanctitudinem illã interrumpere, quam domum dei decere Dauid diuino spiritu docuit.

¶ Caueant tamen episcopi & eorum vicarij, ne dum solennitatis diuinę causa ludos aliquot, & spectacula edi publicè permittere velint, ea permittant quę vel in minimo christianam religionem offendere, vel spectantium animos in prauos mores quoquo modo inducere valeant: ne eo tẽpore & loco, quibus est venia peccatorum a Deo postulanda, vel peccandi detur occasio, vel quod grauius est, peccata turpiter committantur. Decernit etenim sancta Synodus, non alios ludos, non alia spectacula

Actio secunda.

permittenda ab episcopis fore, quæ ad pietatem spectantium animos mouere, & à prauis moribus detertere possint.

Et ne quid fiat quod ordini ecclesiastico sit indecens, prohibet sancta synodus quoscunque in sacris constitutos, aut beneficium ecclesiasticum habentes, ne in quocunque loco, & tempore laruis personati incedant: aut cuiusque in quibuscunque spectaculis, ac ludis personam agant: alioqui & suspensione ab officio, & beneficio, multaque pecuniaria arbitrio ordinarij graui ter puniantur.

Vigefimum secundum.

Clericis in sacris constitutis non
liceat

Actio secunda.

33

liceat foeminas, cuiuscunque conditionis & ætatis sint, nec manu, nec secū equitando eodem iumêto ducere: alioqui tam ipsæ foeminae, quam clerici eas sic ducentes, sint ipso iure excommunicati: nec episcopi possint vlllo modo, quod hoc decreto prohibetur cuiquam permittere.

Vigefimum tertium.

Clerici quicunque in sacris constituti, vel beneficium ecclesiasticū habentes, ea quæ de mensa, & supellectili episcoporum ab hac sancta synodo statuta sunt, seruare teneantur: alioqui vel à superioribus excōmunicentur, vel pœna pecuniaria eorundem superiorum arbitrio, fabricæ ecclesiæ vel pio loco appli-

Actio secunda.
canda, puniantur.

Vigesimum quartum.

Vt eorum, qui ad parrochiales ecclesias sunt promouendi, maiori cum vtilitate animarum, quarum cura eis committi debet, electio fieri possit, iuxta sacrosanctæ Tridentinæ Synodi mentem, teneantur episcopi per edictum eos omnes qui examinari velint, omnino vocare: sic tamen, vt qui post diem præfinitum ante renuntiationem ab examineribus episcopo faciendam venerint, æquo cum alijs iure examinari possint: vt & examinatores, & episcopi, vel eorum vicarij generales, seruata synodi Tridentinæ forma eorū rationem habeant: & par-

Actio secunda. 34
rochiarum regimini salubrius consulatur.

¶ Examinatores verò, qui ad id examē sunt ab episcopo in synodo dicecesana nominandi, sic proponantur, vt qualibet in Synodo mutari debeant: ne iidem semper sint examinatores, sed saltem qui semel nominati fuerint, in proxima sequenti synodo nec nominari, nec admitti possint.

In hac autem nominatione, episcopus rationē habere teneatur & eorum, qui ex capitulo ecclesię cathedralis, in sacra Theologia vel iure canonico sint ad eò versati, vt ad id munus idonei censeatur: nec nō & regularium, qui in monasterijs vel collegijs eiusdem ciuitatis, vel oppidi commorantes, propter eo-

Actio secunda.

rum eruditionem eam operam hac in re præstare possint, quam eadem sancta Tridentina synodus præstari voluit. Sit denique tertiâ examinatorum pars ex capitulo cathedralis ecclesiæ: tertiâ item ex regularibus, si id commodè fieri possit: alia verò pars ex his clericis, qui nec de capitulo sint, nec regulares. Ex quibus omnibus ab Episcopo in synodo nominatis & ab eadem probatis, tres eligat quos maluerit Episcopus, cuiuslibet ecclesiæ vacatione adueniente. Collatio verò cuiuscunque parochialis ecclesiæ, quocunque modo ea vacauerit, contra Tridentini & huius decreti formam facta, irrita sit & inanis.

¶ Horum verò examinatorum cuiuslibet pro muneris suscepti labo-

Actio secunda. 35

re, ordinarius post beneficij collationem, ex redditibus ecclesiæ vacantis, qui alioqui rectori debeantur, iustam aliquam mercedem eius arbitrio reddi curabit: eum & dignus sit mercenarius mercede sua.

¶ Quæ quidem omnia sancta synodus, etiam in diœcesi Giennensi seruanda fore decernit: in qua constitutio reuerendissimi Stephani Gabrielis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, eiusdem Giennensis ecclesiæ Episcopi à sede Apostolica confirmata, sic ex mente Tridentinæ Synodi in Ecclesijs parochialibus instituendis (quas prioratus vocant) intelligi debet, ut si Episcopo visum fuerit ex iustis & rationabilibus causis, eos qui examinandi sunt, per edictum

Actio secunda.

longioris, quàm sex dierum tempo-
ris spatio, præfinitum ad id examé
vocare, facere id iustè possit. Te-
neaturque Episcopus, in Synodo
dioecesana iuxta formam decreti
Tridentini examinatores nomina-
re: à quibus, & ab Episcopo, ea for-
ma in nominatione atque electio-
ne eorum qui ad parrochiales eccle-
sias seu prioratus sunt promouendi
omnino seruetur, quæ ab eodem
Tridentino decreto fuit ad maio-
rem animarum salutem præscri-
pta.

¶ Sed & in parrochialibus eccle-
sijs quibuscūq;, quæ dignitatibus,
præbendis, capitulis, monasterijs,
collegijs, alijsue locis pijs vnitæ sunt
quocunque modo, vicarij perpe-
tui, seruata forma quæ in eligendis

Actio secunda.

36

atque instituendis presbyteris par-
rochialibus à Tridentina Synodo,
& hoc decreto præscripta extat, de-
putentur: ita tamen, vt is ad quem
parrochialis ecclesia iure vnionis
pertinet, quæ digniorem inter pro-
batos ab examinatore iudicauerit,
præsentare ordinario teneatur:
vt ab eo perpetuus eiusdem eccle-
siæ vicarius instituat.

Vigesimum quintum.

Et si à sacrosancta Tridentina
synodo satis cōsultum fuisse videat-
ur parrochialium ecclesiarum re-
gimini, in his decretis quæ de resi-
dentia, & eorum examine, qui ad
easdem ecclesias promouēdi sunt,
edita fuerunt: tamen ne superiorū

negligentia, magno cum animarū periculo presbyteros parrochiales, qui veri pastores sunt, ab ecclesijs sibi commissis abesse cōtingat: statuit hæc sancta synodus, quoscumq; ordinarios debere, eos omnes qui beneficium aliquod ecclesiasticum obtinent, cui animarum cura incumbit, si absentes sint, per edictum vocare: vt intra diem ab eisdem præfinitum, ad ecclesias sibi commissas accedant, in eisq; resideāt: nec ab earum ministerio discedere ausing, nisi præmissa licētia, alio qui iuxta eiusdem Synodi decretū, non aliās, obtinenda: sub comminatione sequestrationis fructuum, & priuatione beneficij, si intra id tempus ad residendum non venerint, aut iustas excusationes non al-

legauerint, & probauerint, quæ eos à residentia personali excusare possint. Post prædictam vero diem statim fructuum sequestratio fiat: nec id sequestrum villo modo remittatur, nisi absentes (qui residere omnino iure tenentur) & residere cœperint, & de residendo, aut restituendis fructibus, si non refecerint, cum semel contumaces fuerint, cautionem idoneam præstiterint. Eam autem partem fructuum, quam absentes acquirere sibi non possunt, & quæ fabricæ ecclesiæ, aut pauperibus loci eroganda est, curent ordinarij œconomō fabricæ tradi, eius rationē reddituro. Quod si absentes adhuc cōtumaces fuerint, eisdē beneficijs priuētur, citati prius psonaliter,

Actio secunda.

vel ad domum, si intra diocesim
sint, si extra per edictum: vt eccle-
sij sic vacantibus opportunius con-
sulatur. Ceterum si (quod absit) or-
dinarij hac in re negligētes fuerint,
sciant se, præter diuinam ultionem,
& huius prouincialis Synodi cen-
suræ, ac multę obnoxios fore.

Vigesimum sextum.

Parrochiarum rectores conti-
nuam habitationem intra parro-
chiam ipsam habeant: & in eo par-
rochiæ loco, qui ad administran-
da sacramenta, & altaris, ecclesię
que ministerio sit aptior.

Vigesimum septimum.

Actio secunda. 38

Quoniam in plerisque locis cau-
sa commodioris agrorum culturæ,
parrochiani ita dispersi sunt, vt nec
diebus festis ad parrochiam eccle-
siam accedere, nec eis sacramenta
ministrari facile queant: curent E-
piscopi, vt ecclesiæ opportunis lo-
cis erigantur: ad hoc vt parrochia-
ni sic dispersi, commodè valeant &
diuina officia audire: & sacramen-
ta percipere. Ea verò erectio fiat ex
fructibus ad ecclesiam matricem
quomodocunque pertinentibus:
iuxta canonicas sanctiones, quę de
expensis ad ecclesias parrochiales
nouè erectas edificandas, tractaue-
runt. Atque eadem ratione com-
petens portio illis sacerdotibus, ac
ministris assignetur episcoporum
arbitrio, qui eisdem ecclesijs noui-

Actio secunda.

ter erectis erunt præficiendi: serua-
ta in omnibus his decreti Tridenti-
ni forma, & Alexandri tertij con-
stitutione, quæ incipit. Ad audien-
tiam.

Vigefimum octauum.

Qui in ecclesijs cathedralibus,
aut collegiatis præbendas obtinēt,
quibus sacram scripturam inter-
pretandi munus incumbit, sedulo
dent operam, vt quum sacram ip-
sam scripturam interpretatur, quo-
niam non omnes auditores eo sunt
ingenio præditi, quo ea percipere
possint, quæ ab ipsis lectoribus ex-
plicantur, facili quadam vtantur in-
terpretatione: & ex ipsis sacræ scri-

Actio seccunda. 39

pturæ locis, quotidie vel de sacra-
mentis, vel de articulis fidei, deq;
alijs ad doctrinam christianam per-
tinentibus, & casibus his, aut du-
bijs, quæ in conscientie iudicio tra-
ctari solent, aliquid auditoribus ex-
ponant, quod eorum saluti spiritua-
li prodesse valeat: idque fiat iuxta
modum ab episcopo cum consilio
duorum de capitulo, qui ab eodem
capitulo nominentur in principio
cuiuslibet anni, præscribendū: quo
tempore die primo, qui festus sit,
in ipsa cathedrali ecclesia, & in om-
nibus parrochijs publicetur, quid
in eo anno, & qua hora, quoque lo-
co sit ab eo, qui eiusmodi legendi
munus obtinet, tractandum.

¶ Hortatur vero hæc facta synod⁹
canonicos iuniores, et alios ecclesie

Actio secunda.

cathedralis ministros, nec non & quoscūque ciuitatis, vel oppidi clericos, quibus ea lectio non potest non esse utilis: vt lectorem sic prælegentem audiant: quò & animos diuinis studijs excolât, & exerceât: atque ab otio, quod multorum malorum causa esse solet, remoueantur.

¶ Et vt ea præbenda, quæ iuxta Tridentinæ Synodi decretum ad hoc legendi munus deputata perpetuò fuit, illi conferatur, qui per se ipsum iniuncto muneri satisfacere possit: per edictum viri in sacra Theologia docti vocentur, qui Doctoris, Magistri, aut licètiati gradu in aliqua publica vniuersitate præuio examine sint insigniti: ex quibus ille eidem muneri præficiat-

Actio secunda. 40

tur, qui magis idoneus ad id explicandum visus fuerit. Aliter facta prouisio sit irrita & inanis. Eorum verò omnium, ex quibus vnus est ad id munus deputandus, mores, vita, & aliæ a Tridentina synodo requisite qualitates inquirantur, examinentur, & approbentur, priusquam de vno eorum deputatio tractetur.

¶ Sed & in hac Metropolitana ecclesia quæ primo vacauerit canonicatus, omnino iuxta præscriptâ formâ doctori, vel magistro, aut licètiato in sacra Theologia cõferatur: cum & ea præbenda a sacrosancta Tridentina Synodo ad eum vsum fuerit perpetuò constituta, ac deputata. Idem etiam fiat in alijs huius prouinciæ ecclesijs, in quibus nondū

Actio secunda.

fuit canonicatus aliquis ad id legendi munus exequendum, alicui collatus.

Vigesimum nonum.

Cum sacrosancta Tridentina synodus ad salubrius ecclesiarum regimen, hortetur ut in prouincijs, vbi id commodè fieri potest, dignitates omnes, & saltem dimidia pars canonicatum in ecclesijs cathedralibus, & collegiatis insignibus, conferantur tantum Magistris, vel Doctoribus, aut licentiatis in sacra Theologia, vel iure canonico, & id in hac prouincia fieri possit commodissimè: decernit hæc sancta synodus, dignitates omnes in ecclesijs cathedralibus, & collegiatis insignibus

Actio secunda.

41

gnibus huius prouinciæ, non alijs esse conferendas quam Magistris, vel Doctoribus, aut Licentiatis in Theologia, vel iure canonico: qui præmisso alicuius publicæ vniuersitatis examine, ad aliquem ex prædictis gradibus fuerint promoti.

Idem omnino seruandum esse statuit in canonicatibus conferendis, donec dimidia saltem canonicatum pars Magistris, vel Doctoribus, aut Licentiatis in Theologia, vel iure canonico sit collata. Qui quidem canonicatus, quum semel fuerint iuxta præscriptum modum collati, non alijs in posterum quocunque modo vacauerint conferantur, quàm his, qui prædictam gradus qualitatem habuerint. Per hoc tamen nequaquã mutata cen-

Actio secunda.

scatur conferendi forma: imò ab illo tantum collatio dignitatum, & canonicatum fiat, à quo, & qua forma earundem dignitatum, & canonicatum collatio alioqui fieri posset, & solet. Nec ullum ex hoc præiudicium iuri optionum fiat, quod circa dignitates, & Canonicatus consuetudine legitime præscripta, in aliquot ecclesijs iam diu obtinuit: sed id illæsum maneat, ac seruetur.

Trigesimum.

Qui dignitates quascunque, personatus, officia, Canonicatus, & præbendæ in ecclesijs cathedralibus, & collegiatis obtinent, ab ordinarijs iuxta Sacrosanctæ Tri-

Actio secunda.

42

dentinæ Synodi decreta omnino residere cogantur: sic quidem, ut præmissa vocatione per edictum, sequestratione fructuum, & applicatione eorum partis, quæ quidem pars vel in pios vsus, vel in fabricæ ecclesiæ vtilitatē expendi debet, eiusque œconomio tradi, aduersus absentes procedatur. Qui si contumaces fuerint, citati prius personaliter, vel ad domum, si id commodè fieri possit, alioqui per edictum, etiam priuatione puniantur. Sint & Episcopi memores, se rationem in hac prouinciali Synodo reddituros, si in hac re, & prædictis decretis exequendis, fuerint negligentes.

Trigesimum primum.

G 2

Actio secunda.

Si quis post resignationem beneficij cuiuslibet, partem aliquam ex eiusdem beneficij fructibus quo quo modo acceperit absque sanctę sedis Apostolicę permissione, etiã ab sponte dantibus, eo ipso tam ipse, quam is qui beneficium post renunciationem consequutus fuerit, suspecti de simoniaca pactione tacita, vel expressa censeantur. Et ideo contra eos vt suspectos, procedatur ad huius criminis punitiõnẽ, iuxta canonicas sanctiõnes, alia que decreta, quę hac in re quocunque modo promulgata fuerunt.

*Placent ne vobis Reuerendissimi patres
hęc decreta ?*

Omnes responderunt, placent.

Actio secunda.

43

Episcopus Cordubensis præsi-
dens huius concilij.

Episcopus Seguntinus.

Episcopus Segobienfis.

Episcopus Palentinus.

Episcopus Conchenfis.

Episcopus Oxomenfis.

Abbas de Alcala quę regalis di-
citur.

*Licentiarus Martinus
Acosta Secretarius.*

G 3

Actio tertia.

Ego Christophorus Episcopus Cordubē
sis diffiniens subscripsi.

Ego Petrus Seguntinus diffiniens sub-
scripsi.

Ego Didacus Episcopus Segobiensis dif-
finiens subscripsi.

Ego Christophorus Episcopus Palenti-
nus diffiniens subscripsi.

Ego Frater Bernardus Episcopus Con-
chensis diffiniens subscripsi.

Ego Honoratus Episcopus Oxomensis
diffiniens subscripsi.

Ego Didacus, Abbas de Alcala la
Real, diffiniens subscripsi.

Lecta fuere publicè in principio
tertię actionis decreta de residentia
concilij Tridentini, quę sub scælicis
recordationis Paulotertio, & pio. 4.
Pontificibus maximis edita fuere.

ACTIO TERTIA CON-

cilij Prouincialis Toletani, in eius-
dem vrbis templo cathedralis eccle-
sia, assumptioni Deipara virginis
Marię consecrato celebrata, die
vicefima quinta Martij, Anno
à Christo nato supra millesimum
quingentesimum sexagesimo sexto:
in dictione nona, Pontificatus San-
ctissimi Domini nostri Pape Pij
quinti anno primo, ac regni inuictis-
simi regis nostri Philippi secundi an-
no decimo.

Primum.

Episcopi publicum archiuum
habeant, in quo sc̄pturę omnes
ad dignitatem Episcopalem, eitis

Actio tertia.

iura, & actiones pertinentes, in tutissimam custodiam deponantur, cum earum diligenter confecto inventario, quod subscriptum ab eodem Episcopo, vel eius vicario generali, & notario, simul cum eisdem scripturis seruetur. Neque ex eo archiuo aliqua originalis scriptura amoueat, nisi ex ea causa, quæ iustissima sit, & ad utilitatem ipsius dignitatis, vel ecclesiæ pertineat: & tunc non aliter, quam coram duobus testibus, & notario, qui in eodem inventario in publicum testimonium scribat, quæ sit illa scriptura, quæ inde abducitur, quo die, & à quo, atque ad quem effectum abducta fuerit. Hoc verò archiuum in aliquo monasterio constituatur, quod in oppido ubi sedes est Epi-

Actio tertia. 45

scopalis, si id commodè fieri possit, alias intra diocesim, prout Episcopo visum fuerit magis expedire, ab eodem episcopo eligatur.

¶ Sede tamen vacante due sint huius Episcopalis archiui claves: quarum vna capitulo, aut ei qui ab eo deputatus fuerit, altera prelato illius monasterij, in quo archiuum ipsum depositum extat, à vicario Episcopi tradatur, juramento ab eodem prelato prestito de fida eius clavis custodia: quo etiam promittat, se non permissurum, aliquam scripturam ex eodem archiuo abduci absque Metropolitanì, vel superioris licentia. Ei vero, qui ad vacantem ecclesiam promotus fuerit, vtraque clavis à capitulo, & Monasterij prelato liberè tradatur, cum

ratione earum scripturarum, quae iuxta huius decreti formam sede vacante ab eodem archiuo fuerint abductae, & earum, quae ad capitulum peruenierint, quemadmodum decreto Tridentino cautum extat.

¶ Sed & archiuum hoc Episcopale quolibet biennio ab Episcopo coram notario, & testibus omnino visiterur. Sintque Episcopi memores iuramenti, quod in consecratione de rebus ecclesiae non alienandis praestiterunt: non enim erunt à culpa alienationis immunes, si ob eorum negligentiam ea perierint instrumenta, quibus res, & iura ecclesiarum defendi, aut inique occupata vindicari possent.

¶ Illae verò scripturae, quarum

custodia capitulo ecclesiae cathedralis, aut collegiate incumbit, in publico archiuo quod in eadem ecclesia sit, custodiantur: cuius archiui duae sint clauēs, quarum vnā habeat Decanus, aut is qui eam habere solet, altera vero penes canonicum sit, qui praebendam doctoralem iuris Pontificij obtinet: atque in conficiendo inuentario, & abducendis ex eo archiuo scripturis, ea seruentur omnino, quae hoc decreto de archiuo Episcopali statuta sunt. Deputeturque quolibet biennio vnus ex Canonicis, qui cum his, qui clauēs habeant, id archiuum visitare teneatur. Loco autem illius, qui praebendam Doctoralem habet, cum vel ea vacauerit, vel is sit aliqua ratione

Actio tertia.

impeditus, alter à capitulo eligatur, qui alteram clauem archiui habeat.

Secundum.

Episcopi non alios ad primam tonsuram admittant, quam eos, quibus statim beneficium aliquod ecclesiasticum sit conferendum: aut quos constiterit eo studio literis operam dare, ut in via ad maiores ordines suscipiendos iuxta decreti Tridentini formam, versari videantur: vel quos viderint expedire ministerio alicuius ecclesie deputari. Ecclesiarum verò ministerijs non alios deputent, quam eos, qui secundum consuetudinem cuiusque ecclesie, in altaris & chori vero & ec-

Actio tertia.

47

clesiastico ministerio, aut in his quæ ad ordinarios ritus, & cæremonias diuinorum officiorum pertinent, eisdem ecclesijs feruire debeant. Sicutamen eorum ministeriorum numerum moderari curabunt, ut nullus in fraudem, iudicij secularis fugiendi causa deputatus esse censi possit.

Tertium.

Parrochi omnes, & alij quicumque, qui predicando verbo Dei, ac docendæ plebi Christianæ operam dederint, prorsus à quæstionibus difficilibus, ac perplexis, denique à quouis ostentationis genere abstineant, se ad captum auditorum, eorumque edificationem demittentes:

Actio tertia.

euangelium ipsum interpretatione
facili, eaque communi sanctorum
patrum, atque orthodoxorum viro-
rum consensu recepta, auditoribus
exponant: eosque sanam doctrinam
docentes, toto studio omnique co-
natu à malo abstinendum, & bono
incumbendum esse, instituto ni-
mirum salutaris instruere conen-
tur. Sint etiam memores, non eos-
dem esse omnium mores, atque i-
deo oportere varietate, quæ semper
christianam charitatem exigat, uti:
ut iuxta auditorum conditionem
nunc hoc, nunc illud vitium im-
proben: sic tamen, ut vitia tan-
tùm reprehendant, personas verò
nec nominatim, nec certis qui-
busdam notis perstringant: mo-

Actio tertia.

48

dò acres, & vehementes sint in
criminibus reprehendendis: vin-
cat verò seueritatem beneuolen-
tia. Curent sollicitè, & interim
in concionibus ad plebem de ar-
ticulis fidei, de Sacramentis, de-
que alijs, quæ ad Christianam do-
ctrinam pertinent sic agere, ut ho-
rum mysteria quæ christiana plebs
intelligere possit, ex ore pastorum,
imò ab Spiritu sancto qui in eis lo-
quitur, christiana pietate perci-
piat. Commendent & populo ec-
clesiasticos mores, ritus, & cere-
monias, quibus Catholica Ec-
clesia utitur: quanta in his lateant
mysteria, eaque omnia ad ani-
marum salutem pertinentia signi-
ficantes. Abstineant vero ab his,

Actio tertia.

quæ fabulosa sunt: martyrū tamen, & sanctorum historias, quæ communi consensu ecclesiæ receptæ sunt, vel à fide dignis scriptoribus traditæ, referre opportunè non prætermittant. Tãdem depositum seruent: profanas vocum nouitates deuitent: oppositionesque falsi nominis scientiæ: quam quidam promittentes (vt diuus Paulus scribit) circa fidem exciderunt.

Quartum.

Canonicus, qui præbendam, quã magistralẽ vocant, obtinet, & qui ad id eligitur, vt prædicationis muneri incumbat, teneatur in ecclesia cathedrali, cui hoc in ministerio seruire debet, his diebus verbū Dei

præ-

Actio tertia.

49

prædicare, quibus Episcopus propria constitutione ad hoc edita, illi id muneris iniunxerit: alioqui ab ordinario pœna pecuniaria eius arbitrio fabricæ Ecclesiæ Cathedralis applicanda puniatur: atque eiusdem Canonici expensis alius concionator substituatur. Hi verò, qui dignitates in ecclesia Cathedrali, obtinent, Canonici, & alij, quicumque personatus, aut præbendas habentes, quemcunq; in eadem ecclesia cathedrali ad maiorem missam concionantem audiant, nec ab ipso choro, nisi ex legitima causa discedant: alioqui tanquam ab illius diei processione, & missa absentes nihil acquirant: distributionesque illis ea ratione aliàs debitæ, presentibus

H

Actio tertia.

non obstante quacunq[ue] remissio-
ne accrescant.

Quintum.

Presbyteri parrochiales per se ip-
sos, aut si fuerint impediti per al-
ios ab ordinario examinatos, om-
nibus diebus festis paulò post me-
ridiem Christianam doctrinã pue-
ros, & puellas in vnum locum pro-
pe ecclesiam, vel in ipsam ecclesiã
conuocatos docere teneantur: pa-
rentesque eorum admoneãt, quos
& sancta Synodus admonet, vt pro-
prios liberos domi bonis moribus,
verbo, & exemplo instituentes, ea
quę ad christianam doctrinam per-
tinent, sedulò doceant: eadem cre-
brò repetentes, quę illos parrochus

Actio tertia.

50

docuerat. Quod si presbyter par-
rochialis in hoc munere exequen-
do negligens fuerit, ab ordinario &
ab eius visitatoribus grauiter pu-
niatur. In tradenda vero doctrina
Christiana, parrochus & alij qui-
cunque, qui eo munere fungi de-
bent, non alio catechismo vtantur,
quã eo qui ab Episcopo, eius pro-
priæ manus subscriptione proba-
tus, & traditus fuerit: interim dum
sanctissimus dominus noster cate-
chismũ generalem, quo totus chri-
stianus orbis vtatur, edendum esse
decreuerit.

Sextum.

Qui in ecclesijs cathedralibus,
collegiatis, & alijs quibuscunque,

Actio tertia.

dignitates, canonicatus, personatus, præbendas, & officia quæcunque ecclesiastica habent, & alij earundem ecclesiarum ministri quicunque hi sint, diebus Natiuitatis, dominicæ cœnæ, Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi, Pentecostes, sancti Petri, Assumptionis diuæ virginis Mariæ, omnium sanctorum, & ecclesiæ cuiusque aduocationis, Sacrum Eucharistia Sacramentum ab eo, qui Missarum solennia, quæ in ipsis ecclesijs maiora dicuntur, peragit, si eadem die ipsi missam non celebrauerint, sumere teneantur. Alioqui his stipendijs, quæ octo ante diebus, etiam ratione residentie lucrati fuerint fabricæ ecclesiæ applicandis, & statim eius œconomo tradendis om-

Actio tertia.

nino priuentur: & ab Episcopo, vel eo absente ab illo qui capitulo, vel ecclesiæ præsidet, coram omnibus eiusdem ecclesiæ ministris, acerbâ Christiana tamen, & fraternâ correptione notentur. Huius vero multè signandè iscuram habeat, cui onus incumbit notâdie eos, qui diuinis officijs non interfint. Quod si & is negligens fuerit, ab episcopo vel ab eo qui eo absente præsidet, grauitè puniatur.

Septimam.

Q V V M nemini dubium esse debeat, diuinæ indignationi eos omnino subiacerè, qui eccle-

fiarum reditus, canonicis decretis à Dei lege deriuatis, principū munitificentia, & piæ ac christianę plebis liberalitate ad diuini ministerij sustentationem collatos, accipere & absumere otiose conantur, debita pro his obsequia nequaquam præstare curantes: eosque maledictos esse, ex Hierem. 48. qui officiū, cui additi sunt, peragunt negligenter: decernit sancta Synodus, patrum decreta, & rationē ipsam, quæ hac in re neminem non admonet, omnino sequuta, eos omnes qui ecclesijs cathedralibus, collegiatis, & alijs quibuscunque in altari, & choro seruire debent, dum diuina officia celebrantur, & horæ canonice publicè dicuntur, prorsus debere à quibuscunque colloquijs, mussita-

tionibus, & alijs quæ sacra perturbare solent, abstinere. Nulla etenim alia ex causa in chori locum conuenitur, quam vt omnes pariter senes cum iunioribus nomen domini in Hymnis, & canticis laudare debeant: ab ipso christiani populi, pro quo preces effundere tenentur, præ ipsius benignitate salutem spiritualem, & corporalem impetraturi: non solum oris sono, sed & voce cordis psallentes, deumque ipsum dum voce psallunt animo cogitantes. Atque ideo Episcopus, eo que absente is cui id muneris incumbit, diligenter curent, ne quid contra huius decreti prohibitionem, imò nec contra sanctissimorum patrum institutiones fiat: non immemores tam ipsos, quam eos, qui ob

eorum negligentiam in choro psal-
lentes perturbant, vel à psallendo
retrahunt, aut à psallendi, deuote-
que, ac reuerenter laudandi Do-
minum officio cessant, diuinam
uisionem effugere non posse. Epi-
scopus igitur, & qui in choro pre-
sident, sic huiusmodi culpam puni-
re conentur, vt indicta multa, ap-
pellatione quacunque exequutio-
nem non impediende, presenti-
bus, & vt decet diuina officia cele-
brantibus accrescat. Neque is qui
peccauerit, illius diei distributio-
nes quascunque, neque quidquã ali-
ud quod ratione residentie alio-
qui habiturus foret, in conscientie
iudicio acquirat.

Octauum.

20 Vt, que à sancta Tridentina sy-
nodo de distributionibus quodia-
nis, in ecclesijs omnibus tam cathe-
dralibus, quam collegiatis ad diui-
ni cultus decorem & ornamentum
assignandis, statuta fuerit, com-
modus fieri, & semel instituta retine-
ri valeant: decernit hæc sancta Sy-
nodus iuxta eiusdem Tridentinæ
Synodi decreta, separari debere ab
Episcopo tertiam partem quorum-
cunque fructuum & reddituum, ad
dignitates, canonicatus, persona-
tus, portiones, & officia, etiam
ex annexis & unitis beneficijs, ac
præstimonijs, etiam ratione ve-
stiarij, & aliunde quam ex men-
sa, quam vocant capitularem,
pertinentium: & sic separatam, in
distributiones quotidianas inter

Actio tertia.

dignitates, canonicos, & ceteros diuinis officijs interessentes proportionabiliter diuidendam, ac distribuendam fore: sic tamen, vt habeatur ratio earum horarum, quę maiores dici solent, & festorum quę solennius celebrari consueuerunt: vt in illis maiores distributiones dentur. Illi vero redditus, qui ex donationibus, vltimis voluntatibus, aut alia quauis piorum hominum liberalitate ad quaedam diuina officia speciali quodam ordine fuere deputati, nullo modo ad hanc tertiam partem deducendam aestimari, aut conferri debent: imo, illorum distributio ea lege fiat, quę fuerit ab ipsis donatoribus, aut testatoribus præscripta.

¶ Quod si dignitates, canonicatus,

Actio tertia.

54

aut præbendæ, vel ratione præstimoniorum, aut beneficiorum, quę illis sunt annexa, vel vestiarij, alięue quacunque ex causa, valore reddituum sint inæquales: cuiuslibet dignitati, canonicatui, & præbendæ, iuxta integrum valorem tertię partis, maiores vel minores distributiones assignentur: quas qui dignitatē illam, canonicatum, aut præbendā obtinet, acquirat, si diuinis officijs interfuit: eo vero absente distributiones istę presentibus acquirantur, vbi illi redditus ex quibus distributio constat, vacante dignitate, canonicatu, vel præbendâ, ceteris ecclesię ministris competeret: alioqui si redditus illi vacationis tempore non solent ceteris acquiri, dimidia pars distributionum quę absenti non ac-

Actio tertia.

quiruntur, illis competat, qui eodie fuerint presentes maioris missæ celebrationi: sic tamen, vt celebranti dupla detur distributionis portio: altera verò pars æquis portionibus fabricis Ecclesiæ Cathedralis, & collegiatae, in quibus sedem habet, qui dignitatem aut officium obtinet, acquiratur. Quod si in altera tantum sedem habuerit, illius fabricæ ea pars integrè detur. Illi autem redditus, qui in frumento, pecoribus, auibus, aut alia quauis specie diuidi iuxta cuiusque ecclesiæ consuetudinem solent, pecunia æstimatione, tertia pars de qua hoc decretum agit, ad distributiones separetur, reliqua verò parte statutis temporibus acqui-

Actio tertia.

55

renda: modo quod alioqui acquiri solet, si quis presens fuerit vni & cuilibet horæ canonicæ, non aliter acquiratur, quam si vel maiori missæ, vel eiusdem diei vespers interfit.

Nonum.

Cùm dignitates, Canonicatus, & præbendæ in ecclesijs Cathedralibus, & collegiatis non alia ratione fuerint institute, quam vt qui ad eas assumuntur, in diuinis officijs celebrandis Ecclesiæ ex qua fructus percipiunt, sedulo inleruiant: illisque muneribus incumbant, quæ vel iure, vel consuetudine ipsis fuere præscripta: cumque

Actio tertia.

pauci admodum sint, qui per se ipsos hæc præstare velint, curent episcopi cum consilio capituli decretum Tridentinum sequuti, ea quæ ad sacrorum ordinum ministeriũ pertinent, in eisdem ecclesijs sic instituere, vt in posterum quis ordo cuique canonicatui, ac præbendæ sit annexus, certa sit lege constitutum: modo dimidia saltem canonicatum, ac præbendarũ pars sacerdotij, altera vero diaconatus, & subdiaconatus ordinem annexum in posterum omnino habeat. Quod si consuetudine, aut alio quocunque iure sit obtentum, vt plures canonicatus, ac præbendæ, vel omnes habeant sacerdotij ordinem annexũ: cum id seruari debeat, atq; ille præbendę sacerdotium annexum habe

Actio tertia.

56

re dicantur, quibus celebratio missæ vel incumbit, vel indici ex constitutionibus, aut consuetudinibus solet: tunc ab episcopo cum consilio capituli sic altaris ministerio cõsulatur, vt non tãtum sacerdotij minister, sed & is, qui in diaconatu, & subdiaconatu qualibet hebdomada seruire altari debeat, sit ordine quodam designatus.

¶ Hi vero, qui canonicatus, aut præbendas obtinent, quibus sacerdotij, diaconatus, aut subdiaconatus ordo sit annexus, in choro & capitulo iuxta gradus dignitatem, nõ receptionis diem, sedeant ac sententiã dicant.

¶ Ministris autem altaris specialibus quædam portio maior quidem vel minor, gradus habita ratiõis dis

tribuatur: neq; hanc portionē, nec aliud quoduis ius, aut emolumentum, quod alioqui quouis modo celebranti competeret, is obtineat, qui per alium, nō per se ipsum quacunq; causa impeditus, altari inferuiat: imo loco illius per se ipsum celebrāti tam portio prædicta, quā omnia alia iura omnino acquirantur.

¶ Sed & is, qui absque iusta causa à ministerio altaris se excusauerit, puniatur arbitrio Episcopi: & præter pœnam ab episcopo indictā teneatur etiam in conscientie iudicio intra quindecim dies fabricę ecclesie tantundem restituere, quantum ipse si per se ipsum altari ministrasset, habiturus foret. Causa autem iusta, præter eam egritudinem

que

que ad tempus accidat, ea tantum censerī debet, que ab Episcopo, vel eo absente ab eius vicario, cum duobus de capitulo; quorum vnus ab Episcopo vel eius vicario, alter à capitulo eligatur, probata præmissa cause cognitione, & in scriptis fuerit concessa.

¶ Qui dignitates obtinent simul & præbendas, que non sint perpetuè ipsis dignitatibus vnite, teneantur in altari celebrare missarum solennia, que ratione præbendarum eisdem incumbant. Quod si præbendas non habeant, seruentur in qualibet ecclesia ea, quæ circa ministeria ad eos, qui dignitates obtinent pertinētia, fuerint statutis, aut consuetudinibus recepta.

I

Decimum.

Qui dignitates, Canonicatus, aut præbendas in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis obtinent, & eisdem seruire tenentur, horis canonicis, & diuinis officijs præfentes in choro esse debent, non tantum ad momenta temporis, sed & ab horarum initio ad finem vsque, quo debitum ecclesiæ obsequium, cuius ratione percipiunt stipendia, absque vlla fraude ab eisdem præsteretur: & qui integras distributiones habituri sunt, christo, & Ecclesiæ integrum officium persoluant. Is igitur, qui in horis Canonicis ante finem primi Psalmi, in Missa ante vltimum Kyrie elei-

son, & in matutinis ante finem Psalmi, venite exultemus, vsque in finem diuino officio non interfuerit, nisi quem vrgens necessitas, petita ac obtenta licentia ab Episcopo, vel eo absente ab eo qui choro præsidet, discedere ante horæ finem coegerit, distributiones illius horæ nequaquam acquirat: imo absens à choro censetur. Quòd si illi ab alijs earum remissio etiam liberè fiat, easdem fabricæ ecclesiæ, etiam in animæ iudicio restituere teneatur: cum ea remissio iustè fieri non possit in ecclesiastici ministerij, quod ecclesiæ debetur, præiudicium.

Distributiones autem quæ processionibus sunt, aut fuerint assignatæ, simili modo illis tantum ac-

Actio tertia.

quirantur, qui eisdem ab initio ad finem præsentis omnino perseuerauerint.

¶ Quod si in aliqua huius prouincię Ecclesia circa præmissa, sint arctiores vel consuetudines, vel constitutiones, illę omnino seruentur.

¶ Is verò, qui non solum à choro abesse, sed & dum diuina officia dicuntur in ecclesia deambulare, aut cū alijs colloqui ausus fuerit, totius diei distributionibus careat: nec eas, etiam in anime iudicio acquirere, aut suas facere possit.

¶ Hęc autem quę ad distributiones assignandas, & ad debitum diuini cultus ministeriũ statuta sunt, sic existiment episcopi ab hac sancta synodo illis fuisse demandata,

Actio tertia.

39

& commissa ad Tridentinę synodi executionem, vt grauiter sint inculcandi, ac seuerè in proximè futura prouinciali synodo increpandi, si qua fuerit eis hac in re ob eorum negligentiam culpa imputanda: cum & exactam rationem reddaturi sint eorum, quę in his & decreuerint, & executioni mandauerint.

Vndecimum.

Cum ea, quę in ecclesijs cantantur ad Dei laudem celebrandam, eo debeant cantari modo, quo populi intelligentia, quatum fieri possit, erudiri valeat: & religiosa pietatis, ac deuotionis moderatione, piorum auditorum mentes ad diuinę Maiestatis cultum, & cœlestia de-

sideria excitari queant : caueant Episcopi, ne dum in chorum Musicorum modulos vocum omnis generis discrimine confusos admittunt, Psalmorum, & aliorum, quæ cantari solent, verba obscurentur, ac simul strepitu incondito sensus sepeliatur: sic denique Musicam, quæ organica dicitur, retineant, ut eorum quæ cantantur verba & intelligi possint, & potius pronuntiatione, quam curiosis modulis audientium animi diuinis laudibus afficiantur. Sed & illud maximè cauendum erit, ne ipsius Musicæ sonus quid Theatrale, aut quod impudicos amorum, bellorumue classicos modulos referat, in Dei laudibus decantandis imitetur.

Duodecimum.

Capitulorum conuentus, qui à Canonicis Cathedralium, vel collegiatarum Ecclesiarum fieri solent, bis tantum in qualibet hebdomada fiant: ne toties diuina officia ob illos, vel negligantur, vel ipsis Canonicis absentibus celebrentur. Hi verò Canonici, qui ad examinandas rationes redituum vel Ecclesiæ, vel Capituli deputati fuerint, post meridiem, non ante, eidem muneri incumbant, ne à diuinis officijs abesse cogantur.

Decimum tertium.

Actio tertia.

Qui vel iure, vel consuetudine vocem non habent in capitulo, nequaquã ad eum conuentum admittantur, etiam vt præsentés sint: sed ipsis prorsus expulsis negotia ab his tantùm tractentur, qui iure vel consuetudine, vocem in capitulo ad eius, & ecclesię res tractãdas habere debent.

Decimum quartum.

Canonicus, qui præbendam doctoralem, aut magistralem, vel illam obtinet cui munus legendi sacram scripturam incumbit, nec nõ & pœnitentiarius, Metropolitanus vel Episcopi vicarius, prouisor, aut visitator, iudex ordinarius, vel delegatus vniuersalis appellationum

Actio tertia.

61

esse non possit. Idem in presbyteris parochialibus omnino seruetur, ne ab ecclesijs, quarum cura pastoralis ipsis commissa est, eos abesse contingat.

Decimum quintum.

Cùm ab ipso christiane religionis exordio ecclesiasticis legibus, moribus, & continua traditione fuerit receptum, non solum laicos à choro, qui solis patebat clericis, exclusos fuisse, sed & in eodem choro quibusdam stationum gradibus clericos ipsos sic fuisse distinctos, vt nec inter sacerdotes diaconi, nec inter diaconos subdiaconi vllò modo admitterentur: cupiens hæc sancta synodus, dum videt ecclesiarum

choros hac aetate non magis clericorum, quam laicorum conuentus dici posse, ac diuina officia ob hanc causam eo quo decet modo minime celebrari, priscum ordinis decorem ad diuinę Maiestatis obsequium reuocare, decernit, laicos dum diuina officia dicuntur intra cancellos chori, in quo clerici in Ecclesijs Cathedralibus & collegiatis ea ex causa conuenire solent, nequaquam fore admittendos: his tantum præter cantores, & alios huiusmodi chori ministros in eum locum ingressuris, qui ecclesiastici sint, & honesto ac decenti vestitu vtantur.

¶ Hi verò laici, qui titulo sint illustres, vel Catholicę Maiestatis Consiliarij, aut ex militaribus or-

dinibus admitti poterunt intra chorum, si eo in loco diuinis officijs interesse velint: sic tamen, vt ab Episcopo priores post cancellos sedes eisdem deputentur, & nullo vnquam casu inter clericos ipsis federē liceat. Quod si quis, etiam genere, & titulo illustrissimus intra chorum aduersus huius decreti ordinem diuinis officijs interfuit, ipso iure sit excōmunicatus: & si manere in eodem loco contenderit, officia diuina statim cessent.

Fœminę verò cuiuscunque conditionis, & status sint, nullo vnquam tempore, nullaue ex causa dū diuina officia celebrantur, aut verbum Dei prædicatur, denique his horis, quibus clerici in choro præsentēs esse debēt, intra eundē chorū,

Actio tertia.

aliquemue eius locum secretum, etiam superioré admittantur: quod si aduersus hanc prohibitionem factum id fuerit, aut permissum, ipsæ foeminæ sint ipso iure excommunicatæ: & qui earum ingressum permiserit præter excommunicationem, in quam ipso facto incurrat, & pecuniariam multam ab ordinario indicendam, sit ab officio & beneficio per sex menses ipso itidem facto suspensus.

Decimum sextum.

Et si sacrosancta Tridentina synodus de parochialibus ecclesijs, quæ collapsæ fuerint, instaurandis ac reficiendis ea decreuerit, quæ huic damno commodè reparando op-

Actio tertia.

63

portuna visa fuere: cupiens tamen hæc sancta synodus id vitari damnatum, decernit debere ordinarios curare diligenter, ne parochiales ecclesiæ dolo, fraude, aut cuiusquã arte parochianis aliò migrantibus inane parœciarum nomen retineant. Quod si casu quocunque id contigerit, qui vitari non poterit: ex earundem ecclesiarum redditibus ecclesiæ sic parochianis destitutæ ne funditus corruant opportunè reficiantur, & illæ conseruentur: atque in eisdem saltem diebus festis, ac dominicis missarum celebrentur solennia, etiam si nullus illarum ecclesiarum parochianus supersit. Si qui verò vel in eisdem parœcijs manserint, aut ad easdè redierint, quotcunque & quicun-

Actio tertia.

que hi sint, his rectores parrochiales Sacramenta ministrare teneantur.

Decimum septimum.

In his locis, in quibus ecclesiarum parrochialium fabricis nulla decimarum pars dari solet, nec alij sint deputati annui redditus, aut ita tenues sint, vt ad onera necessario subleuanda nequaquam sufficiant: ex omnibus decimis ad quoscunque, & quomodocunque pertinentibus, ea pars fabricis ecclesiarum parrochialium deputeretur, ac deputata censeatur, quæ eiusdem diocesis vicinioribus Ecclesijs ad fabricam communiter dari, & in eiusdem fabricæ utilitatem expen-

Actio tertia.

64

di consuevit. Alioqui arbitrio ipsius ordinarij ecclesię parrochiales ex omnibus decimis reficiantur ac reparentur, quę vel in ædificijs, vel ornamentis reparatione indigere videbuntur. Per hoc tamen non intendit Sancta Synodus consuetudinibus, quæ laudabiles iure censeantur, alijsque iuribus derogare, quibus plebs, aut alij ad ecclesiarum reparationem tenentur, aut illis ornamenta, aliaque necessaria suppeditare consueuere.

Decimum octauum.

Qui in sortem domini vocati sunt, & diuinarum rerum ministerio, ac spiritali addicti militia, meminerint iuxta diuum Pau-

Actio tertia.

lum, se Deo sub cuius signis militare decreuerunt, placere non posse; si quid præter sui ducis militiam agant, & secularibus negotijs vacauerint, quæ à diuinis, ac spiritualibus distrahere frequentissimè solent: prohibet igitur sancta synodus, clericos in sacris, & eos qui beneficiũ ecclesiasticum obtinent, laicorum esse œconomos, ac secularium rerum dispensatores, nec non & in foro ciuili procuratores: exceptis his negotijs, quibus iuxta canonicas sanctiones pietatis causa vacare iustè possint: alioqui ab ordinario poena suspensionis ab officio, & beneficio ad sex menses puniatur.

Decimum nonum.

Tanta

Actio tertia.

65

Tanta est in christiana republica ecclesiastici ordinis dignitas, vt ecclesiarum ministri cum alijs rationibus à naturali ac diuina lege deductis, tum vel ex eo honestè viuere teneantur, quòd ceteris morum probitate, vitæque sanctitate, & exemplo, magnam auctoritatem ad Christianè, ac piè viuendũ afferre debeant: cui tamen dubio procul grauissimè læditur, cum tantus ordo scèdissima incontinentiæ ac concubinatiis ignominia infectus decorè illũ retinere nequeat, qui ad continendos in officio seculares non tantũ utilis, sed & maxime necessarius esse videtur. Iccirco hæc sancta synodus decernit, episcopos omnes, ac quoscunque ordinarios solícite debere aduersus in

K

Actio tertia.

continentes clericos, non solum iuxta sacros veteres canones, & concilij Tridentini decreta procedere, vt à presentì concubinato recedant: sed & veteris, ac iam præteritę incontinentiæ argumenta, ac publica testimonia penitus abolere cogantur. Ordinarij igitur quibuscunque pœnis ad priuationem vsque beneficiorum, quosunque clericos districtè compellant, ne secūdomi illegitimos liberos quosunque habeat: vt incontinentię labes, ac memoria omnino aboleri valeat.

Vigesimum.

Quoties ordinarius ob aliquod crimen quemcunque in ecclesia ca-

Actio tertia. 66

thedrali, vel collegiata dignitatem, personatum, officium, canonicatum, aut præbendam habentem, suspensione ab officio, vel beneficio, exilio, aut pœna pecuniaria puniendum duxerit: non possint alij eiusdem ecclesiæ ministri, nec capitulum ipsum negotia ecclesiæ, vel capituli sic exulanti committere: nec eidem, aut alijs supradictis è redivibus mensæ, quam capitularum vocant, vel distributionibus quicquam, etiam gratuitò donare, aut remittere. Alioqui sic donantes aut remittentes, teneantur tantundem fabricæ ecclesię restituere, etiam in animę iudicio: quum his modis frequenter ordinariorum punctionibus, & eisdem iustissimis, fraudem fieri contingat: imò

Actio tertia.

plerunq; poena delinquentibus indicta in eorum lucrum, malo cum exemplo ecclesiasticæ disciplinae, cedat. Quod si ratio pietatis, charitatis, aut publicæ utilitatis aliud ex postulat, re ad ordinariū delata eoq; sciente, capitulum possit vel absenti subuenire, aut illi ecclesiæ, vel capituli negotia committere: seruata semper ea forma, quæ in dicendis sententijs, rebusque diffiniendis ab eodem capitulo seruari solet.

¶ Idem sancta synodus statuit seruandum esse, quando ordinarius in aliquē, vel aliquos de capitulo sententiam excommunicationis indixerit: vt capitulum ipsum nequaquam possit, quod sic excommunicati ex præbendæ redditibus, aut distributionibus acquirere iure non va-

Actio tertia. 67

lent, eisdem vel remittere, aut gratuito vel alio quouis modo, aut quæsito colore in fraudem canonum, & sententię donare.

Vigesimum primum.

Qui in ecclesijs parochialibus beneficia quæcunque etiam simplicia, & quibus alioqui nulla incumbit animarum cura obtinent, quorum ratione in eisdem ecclesijs seruire tenentur, & qui eorū loco seruiunt, tempore quadragesimę, & quo plebs ad indulgentias ex iubilæi forma consequendas confiteri peccata debet, teneantur omnino ipsos presbyteros parochiales in audiendis subditorum confessionibus coadiuuare, licentia prius ab or-

Actio tertia.

dinario legitimè obtenta : alioqui ab ipsis ordinarijs eorum arbitrio puniantur.

Vigefimum secundum.

Vifitatores ab Epifcopo deputati, teneantur dum vifitationis officio fungi debent, folicite operam dare, vt in his domibus in quibus pueri prima folent addifcere elemēta, à præceptoribus, & magiftris, qui bonis moribus præditi effe debent, doctrina christiana quolibet die fummatim tradatur: idem fiat & ab his fœminis, quæ puellas edocent, quæ eas fcire oportet: vt rectè inftitute matris familias munera exercere valeant. Eofdemq; præceptores, & magiftras per cenfu-

Actio tertia.

68

ras, etfi opus fuerit auxilio brachij secularis ad id agendum compellere non prætermittant.

Vigefimum tertium.

Quoties ab ordinario vel licentia, vel consensus petatur, vt quis studiorum gratia ad certum tempus abfens, beneficij fructus percipiat, & à refidentia personali excusetur: non aliter is consensus vel licentia detur, quam diligenti præmiſſa inquisitione, an qui eam petit ad literarum studia fit aptus, & an temerè, vel in fraudem hanc licentiam petat. Quam ſi ordinarius omnibus maturè diſcuſſis & examinatis, duxerit concedendam: tunc ad annum tantum, vt in

Actio tertia.

vniversitate in qua generale studiū
vigeat, sacre Theologie vel iuri ca-
nonico operam det, eam licentiam
dare possit, vel datæ consentire. Po-
terit tamen eam prorogare, modo
quolibet anno prorogatio ad sequē-
tem petatur ac detur: viso prius pu-
blico testimonio rectoris vniuersi-
tatis, & vnius publici præceptoris,
quo cōstet, quem in literis progres-
sum faciat is, qui licentiæ proroga-
tionem petit, quamque vitam agar:
ne falsa studiorum causa sacris ca-
nonibus fraudem fieri contingat.

Vigesimum quartum.

Cū omnes christianam reli-
gionem professi teneantur saltem
semel in anno, iuxta concilij gene-

Actio tertia.

69

ralis constitutionem, die dominice
resurrectionis sacram eucharistiæ
communione suscipere: & pos-
sint eidem præcepto satisfacere, san-
ctæ sedis Apostolicæ vel constitu-
tionibus, vel speciali iure, si alijs qui
busdam diebus idem sacramētum
sumpserint: declarat sancta Syno-
dus, neminem præcepto huic satis-
facere, nisi à proprio parrocho, aut
ab alio de ipsius parrochi, vel ordi-
narij licentiâ, sacramentum eucha-
ristiæ susceperit: quocunque tem-
pore id ex eodem præcepto sumen-
dum sit.

Vigesimum quintum.

Tanti fuere in Christiana repu-
blica sacrosancta, ac veneranda vir

Actio tertia.

ginitatis, & castitatis vota, vt ecclesia catholica post Domini nostri Iesu Christi ascensionem ex eius institutione, ab apostolorum ætate nusquam cessauerit vel ea commendare, vel cõtinua traditione ea instituere, quæ ad illibatam eorundem vectorum custodiam necessaria, cõmodaue visa fuerunt: præsertim exactam rationem haberi voluit eorum, quæ ad clausuram pertinent virginum, quæ semel Deo earum sponso dicatæ ac deuotæ, virginitatem perpetuam ei spontè offerentes, tot periculis ac demonum calumnijs infestari, atque oppugnari solent, vt non satis consultum tot editis canonibus ac decretis, earum tutelæ videri possit, nisi Episcopi, & alij quibus earundem virgi-

Actio tertia. 70

num cura commissa est, diligentissimè curent, ne vllius vnquam hac in re culpæ notari possint: eo maxime, quod quæuis in adeò imminenti periculo negligentia, non potest non esse maxima: cum & ecclesia catholica non alia ratione his feminis, quæ professione solenni cum paupertate & obedientia, continentiam ac castitatem vouerunt, editis hac de re Canonicis constitutionibus clausuram indixerit, quam quod vel eam necessariam, vel saltem commodissimam huic instituto, tanquam tutissimum virginitatis præsidium, esse decreuerit. Duo igitur Sancta hæc S Y N O D V S maximopere præcauenda esse decernit: alterum, ne quæuis causa existimetur esse

Actio tertia.

iusta, vt moniali liceat monasterij claustra exire: sed illa tantum, quæ sic ad eius salutem corporalem pertineat, vt nisi maximo cum vitæ periculo intra claustra manere nequeat: vel quæ huic similis diligentissimo examine censeri valeat: alterum, ne quis existimet, absque grauissimo animæ periculo, posse sanctimonialium claustra ingredi: cum id, etiam superioris licentia nequaquã liceat, nisi in casibus necessarijs: extra quos nec licentia dari potest, nec data cuiquam suffragari valeat: maximè viris cuiuscûq; ætatis & conditionis sint, quibus prælati licentiam huiusmodi omnino negare debent: etiam vt cum sanctimonialibus ipsis, etsi filiæ sint, alio in loco, quamuis ipsis claustris con-

Actio tertia.

71

tiguo, quam per cancellos loquantur. Eodem siquidẽ iure, quo quis claustra sanctimonialium ingredi prohibetur; & ipsæ sanctimoniales exire eadem interduntur. Meminerint tandem Episcopi, & alij quibus huiusmodi munus incumbit, quanta eis sacrosancta Tridentina synodus spiritu sancto inspirante, post tot sacros canones fuerit comminata, si quid eorum culpa commissum fuerit, quod vel minima ex parte virginitati, quæ diuinæ Maiestati deuota fuerit, nocere possit.

Vigesimum sextum.

Quum spectacula, in quibus à plebe in foro vel circo, tauri agitari solent, nulla ratione ad vota, quæ

Actio tertia.

religionis causa fiunt, pertinere possint: iccirco sancta synodus decernit, hæc spectacula adeo non esse religionis causa vouenda, vt & ipsa vota, quæ hæctenus etiam totius populi consensu, quocumque iuramento præstito emissa fuerint, irrita esse declaret, & omnino irritet: imo ea in posterum fieri vetat excommunicatione ipso iure indicta his, qui vel hæc vota vouerint, vel cum ea ne fiant prohibere possint, fieri permiserint. Dies enim, qui publica in venerationem vel sacratissimi Iesu Christi corporis, vel diuę virginis, aut aliorum sanctorum solennitate sunt à Christiana plebe colendi, non hisce spectaculis sed diuinis laudibus, precibusq; continuis, & gratiarum actioni-

Actio tertia.

72

bus sunt sanctificandi.

¶ Clerici autem in sacris constituti, vel beneficium ecclesiasticum obtinentes, quicumque hi sint, & cuiuscumque dignitatis, cum indecorum sit ordini ecclesiastico, eius ministros hisce spectaculis presentes esse, eisdem quacumq; ex causa vel ratione edita fuerint, interesse nequeant. Alioqui ab ordinario eius arbitrio puniantur.

Vigesimum septimum.

Quia in huius Prouincię locis, & ecclesijs non eadem est, nec esse potest erigendi seminarij facultas: Episcopi seminaria erigere non prætermittant, habita tamen ratione eorum, quæ à decreto Tridenti-

Actio tertia.

no tradita fuere: & aliorum, quæ huic erectioni iuxta cuiusque loci facultatem & cōditionem commodiora sint: quo semel erecta ad adolescentium institutionem eum progressum habeant, qui ordini ecclesiastico sit aptior.

Vigesimum octauum.

Cùm ex sanctorum patrum institutis ad hoc sint prouinciales synodi congregandæ, vt in eis de corrigendis excessibus, moribus reformandis, ac de his statuendis agatur, quæ ad communem prouincię vtilitatē visa fuerint pertinere: atque ea ratione sacris canonibus cautum fuerit, idoneos probosq; viros per singulas diœceses statuendos fore, quo
syno-

Actio tertia.

73

synodus ipsa de his certior fieri valeat, quæ vel correctione, vel reformatione indigere videbūtur: iccirco hæc sancta Synodus. canonicas sanctiones sequuta, decernit in posterum ab hac prouinciali synodo viros bonis moribus præditos, prudentes; & alioqui rerum cognitioni aptos eligi debere ex singulis diœcesibus, qui absque vlla iurisdictione diligenter inquirere debent, quæ sint illa quæ corrigi, emendari, aut reformari sit vel vtile, vel necessarium: iuramento tamen coram cuiusque diœcesis Episcopo prius præstito: quod iuxta formam testibus synodicis præscriptam sic exigi debet, vt & ipsa nouerint, grauissimo periurij scelere notandos fore, si odio, fauore, amore, pretio, aut alio

Actio tertia.

quouis humano affectu, siue negligentiae culpa, quid inquirere praetermiserint, vel deferre ad cuiusque dioecesis Episcopum, & ad prouinciale synodum neglexerint, quod iure & ratione accepti muneris, inuestigare & deferre teneantur.

¶ Quod si ad hoc munus exercendum aliquot expensae fuerint necessariae: haec ab illis exigantur auctoritate ordinarij, qui eas vel iure, vel consuetudine praestare tenentur.

¶ Ad huius igitur decreti executionem haec synodus eligendos esse censet, atque eligit in hac Toletana dioecesi, & primum in hac vrbe alfonsum dela paz presbyterum parochiale sanctae Iustae: licentiatum de Mora presbyterum parochiale sancti Andreae, & doctorem Farfanum presbyterum parochiale sancti Iacobi. Insub

Actio tertia.

74

urbis. Talauerę Franciscum de Hoyos Canonicum, & Christophorum Bustamantem presbyterum parochialem Alcaudeti. Compluti doctorem Ioannem Mendez canonicum, & doctorem Messiam presbyterum parochiale Moratae. Madriti Gregorium Ouetensem in ecclesia sancti Andreae, licentiatum Blasium Martinez parochialem presbyterum Pinti, & licentiatum Mathiam de vrosa. Guadalajaram ludouicum de Hincstrofa, & doctorem Ioannem alfonsum. Alcarazij, Ioannem de Aquila, & Christophorum Reguilum. Ocanę, Protonotarium Catalayud, Gonçalum chaconem filicum presbyterum parochialem del Pozuelo. Caçorlae, Licentiatum Martinum Tero vicarium. Almo-

Actio tertia.

gueræ, Melchiorum collaços Ordoñez, eiusdem oppidi parrochiale presbyterum. Alcoleæ de Torote, licentiatum delos Rios. Guardia, Franciscum Maldonadum. Mondejaris, doctorem Petrum Martinez. Illescis, bachalaureum sanctium Garfiam, & Franciscum de Auila. Canallis, Christophorum de Herrera. Vzedę, Philippum Vacca. Buitragi, Ioannem Carrança. Talamanca, licentiatum Plaça. Coritę, licentiatum Pradum. In populo de Alcoçer, bachalaureum Villalobos: & bachalaureum lucam Ferdinandum. Montaluani, donum Ioannem Baptistam. Rodillis, licentiatum Menesium. Maquedę, Enecum Lopez de Medrano, & Ioannem de Herrera Hybarra. Sanctę Eulalię,

Actio tertia.

75

licentiatum Castrouerde. Scalone, Petrum Sahagun, & lucam Lopez.

¶ In diocesi cordubensi, Franciscum Pachicum decanum ecclesię cordubensis. Petrum Ferdinandum de valençuela. Alonsum de Barajas, Magistrum Gaytanum Franciscum Lopez incolam oppidi de Bujalanca, bachalaureum Portachuelum oppidi Aquilaris, Ferdinandum Pinum vicarium lucenę, Melchiorum de regibus vicarium Ramble, Piedrahitam vicarium Palmę, Franciscum Lopez bachalaureum, incolam oppidi Belli Alcaçaris, Magistrum Penuscam vicarium de villa pedroche. Licentiatum Rayum vicarium chilloni, Petrum Martinez de lastres incolam oppidi de vaena.

¶ In diocesi Burgenfi, in ipso Ar

Actio tertia.

chidiaconatu Burgenſi Alphonſum de Cueuas, & doctorem Benediſtũ Vgochoniũ canonicos Cathedralis eccleſiæ. In ipſa vrbe, bachalaurcũ Ioannem Garſiam confeſſarium in ſancta Dorothea, atque item bachalaurcum Baeca preſbyterum parrochialeſ ſancti Stephani. In Archidiaconatu Treuinni bachalaueros Alphonſum Melendez, & Ioannẽ delgadum, & bachalaurcum Nietũ. In Archidiaconatu valpueſtæ licentiatum Ioannẽ Hugartem, & Didacũ Martinez de ceſpedes vicariũ. In archidiaconatu Palençuelæ, curiel archipreſbyterum, & bachalaurcum vega. In archidiaconatu Laræ, licentiatum Nebredam priorem de Coaruuias. In archidiaconatu virbieſcæ, bachalaurcum Balthafarem Arciniegam.

Actio tertia.

76

* In diceceſi ſeguntina, & in ipſo Archipreſbyteratu Seguntino Franciſcum ſalazarium capellanũ maiorem, & canonicũ Lucam deſpinofa. In archipreſbyteratu Mediænæ cœli doctorem Roxo, & doctorem Riberam.

* In archipreſbyteratu atiençẽ doctorem Ocaña & Bachalaurcũ Cẽdejas. In archipreſbyteratu ayllonis doctorem ſeguntiam, & licentiatum Çapatam.

* In Archipreſbyteratu çifontano Magiſtrum Romum & bachalaurcum lacunam. In archipreſbyteratu Almaçani bachalaurcum Iazarũ & bachalaurcum Torralua.

* In archipreſbyteratu Berlanguæ, Petrum de la Rea, & bachalaurcum ximenez. In Archipreſbyte-

ratu Caracenæ, bachalaureum Alemanum, & bachalaureū fanchez.

¶ In Archipresbyteratu Haricæ bachalaureum Ruiz, & Petrū Garfiā.

¶ In Archipresbyteratu Molinę Petrum Garçes de Marcilla, & bachalaureum Madrid.

¶ In dicecesi Segobiensi, & in ipsa vrbe doctorem valderum, & Petrum de Frias canonicos. Antoniū de Trinitate, & dominicum Ortégum, & bachalaureum Tardon.

¶ In Archidiaconatu sepuluedæ licentiatum de proaño, & licentiatum vera.

¶ In Archidiaconatu cuellaris Frāciscum de santo Romano.

¶ In districtu coquensi bachalaureum Alua Archipresbyterum, & bachalaureum çerbera.

¶ Turuegani: Truxillum presbyterum.

¶ In districtu Pedraze, licentiatum Vizcaia.

¶ In dicecesi Palentina, & in ipsa vrbe licentiatum Meridā, & doctorem vadillum Canonicos.

¶ In Archipresbyteratu Carrionis bachalaureum Ioannem Çeanum.

¶ In Archipresbyteratu de poblacion Bernardinum Gonçalez.

¶ In Archipresbyteratu de Auia, Bernardinum Antonium.

¶ In Archipresbyteratibus de Herrera, Hojeda, & Ordejon, bachalaureum peracancas.

¶ In Archipresbyteratibus de Castrejon, Cardaño, Poblaciones, & vedoya licentiatum caloca.

¶ In Archipresbyteratibus de Pare

des, Bezertil, y la Cuença Bachalau-
reum Thomam Ferdinandum.

¶ In Archipresbyteratu de Castro
Mocho bachalauureum Tintorem.

¶ In archipresbyteratib⁹ Medinę de
Riofeco, Tor de humos, & Vruena,
licętiatū Didacū d̄ valbas moreno.

¶ In vicarijs empudie, pedraza, villę
martini, & Grijotę licętiatū vallejo.

¶ In Archipresbyteratibus de Astu-
dillo, valtanas, y cebico licętiatum
Muñoz, & bachalauureum Mácebo.

¶ In archipresbyteratu de Peñafiel
bachalauureum Muñoz.

¶ In Archipresbyteratu portilli, &
vicaria Tudellę, bachalauureum,
Marquez.

¶ In archipresbyteratibus septimā
censi, Tordefillas & turris lobato-
nis, bachalauureum Gallecum.

¶ In Archipresbyteratu de Dueñas,
lupum Brabum.

¶ In diocęsi Conquensi doctorem
Alfonsum Ramirez de vergara ca-
nonicū in ecclesia cathedrali. Mar-
tinum Salmeronium, Laurentium
de Osma, & Millanā presbyterum
parrochialeſ sancti Petri in vrbe
Hueze, velascum Carrillum schola-
sticum ecclesię Bellimontis, docto-
rem Gonfalum lopez. Petrum de
velasco castanneda, Bachalaureū
Fromestam de Lomas, bachalaureū
iranęum, Ioannem de Morillas ar-
chipresbyterum Moyę, Ioannem
de arriba, Antonium Turencum
vicarium Hortę, & licętiatū Mes-
siam, AEmilianum Ruiz dela co-
ua vicarium Hinieſte, & bachalau-
reum Brabum.

Actio tertia.

¶ In diœcesi Oxomensis in ipso Archipresbyteratu Oxomensis licentiatum Alfonso de Medina Archidiaconum Oxomensis, Arandæ, Ioannem Brabum, Roæ, bachalaureum vocos priorem ecclesiæ collegiatæ, Ace, Iulianum de Ortigosa. Soriæ, Ioannem de Tormes. In Archipresbyteratu Gomaræ bachalaureum Ioannem Ruizium. Crunæ, Alfonso dela cal vicarium.

* In diœcesi Giennensi in ipsa urbe Didacum Gonçalez Canonicum, & Didacum Salazarium portionarium, & doctorem valentinum Priorem sancti Illesonsi. Baecæ, Ioannem oconium Archidiaconum vbedæ, doctorem Carloualium, & doctorem forianum. Vbedæ, Ferdinandum de Ortega cãtorem eccle-

Actio tertia. 79

się vbedensis. Andujaris, Ioannem de collados. Alcaudeti, Gonçalum vilches. Et villænouę, quę Archiepiscopi dicitur, licentiatum Poyatos.

* In Abbatia de Alcala, quę regalis dicitur, bachalaureum castellum, & bachalaureum seguram.

Quos oēs sancta synodus in Christo Iesu hortatur, ne quid agere præmittant, quod ad tam salubre munus sancte, & in reipublicę vtilitatem exercendum conducere possit.

Placent ne vobis Reuerendissimi patres hæc decreta? Et huic sanctę prouinciali synodo finem imponi ad laudem Dei omnipotentis?

Responderunt, Placet.

Actio tertia.

Ego Christophorus Episcopus Cordubē
sis diffiniens subscripsi.

Ego Petrus Seguntinus diffiniens sub-
scripsi.

Ego Didacus Episcopus Segobiensis dif-
finiens subscripsi.

Ego Christophorus Episcopus Palenti-
nus diffiniens subscripsi.

Ego Frater Bernardus Episcopus Con-
chensis diffiniens subscripsi.

Ego Honoratus Episcopus Oxomensis
diffiniens subscripsi.

Ego Didacus, Abbas de Alcala la
Real, diffiniens subscripsi.

In cuius fidem subscripsi.

Ego Gundifaluus melendez de
valdes, licētiatus, Cordubensis pro-
uisor, & sancti Concilij Toletani,
Secretarius.

Domingo de Çauala.

C O M P L V T I.

Excudebat Andreas de Angulo.

1 5 6 6.